

Forskning om norsk offentlig sektor

En kartlegging av forskningsmiljøer og -ressurser

Hebe Gunnes
Kristoffer Rørstad
Ole Wiig

Arbeidsnotat 19/2014

NIFU

Forskning om norsk offentlig sektor

En kartlegging av forskningsmiljøer og -ressurser

Hebe Gunnes
Kristoffer Rørstad
Ole Wiig

Arbeidsnotat 19/2014

Arbeidsnotat 19/2014

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Adresse PB 5183 Majorstuen, NO-0302 Oslo. Besøksadresse: Wergelandsveien 7, 0167 Oslo

Prosjektnr. 12820509

Oppdragsgiver Norges forskningsråd
Adresse Postboks 564, 1327 Lysaker

ISBN 978-82-327-0071-4
ISSN 1894-8200 (online)

www.nifu.no

Forord

Dette arbeidsnotatet er utarbeidet etter avtale med Norges forskningsråd. I forbindelse med Forskningsrådets arbeid med forskning og innovasjon i *offentlig sektor* ønsket rådet å identifisere fagmiljøer som utfører forskning om norsk offentlig sektor, samt få oversikt over ressursene disse miljøene rår over. Formålet med denne rapporten er derfor todelt. Først identifiseres de sentrale forskningsmiljøene på feltet, deretter kartlegges ressurser til FoU ved disse miljøene.

Hebe Gunnes har vært prosjektleder for kartleggingen og har hatt det overordnede ansvaret for arbeidsnotatet. Kristoffer Rørstad har utført innkretsing av miljøene gjennom analysene av vitenskapelig publisering, mens Ole Wiig har bidratt i prosessen med å avgrense feltet.

Oslo, 12. februar 2015

Susanne Sundnes
Forskningsleder

Hebe Gunnes
Prosjektleder

Innhold

Sammendrag	7
1 Innledning	9
1.1 Bakgrunn, formål, og problemstillinger	9
1.2 Problemstillinger og avgrensning.....	10
1.3 Metoder og data	11
1.3.1 Innkretsing av forskningsmiljøer	11
1.3.2 Datakilder for beskrivelse av ressursituasjonen	13
1.4 Arbeidsnotatets oppbygging	14
2 Innkretsing av miljøer med forskning om offentlig sektor	15
2.1 Bibliometrisk innkretsing.....	15
2.1.1 Trinn 1: Bibliometriske undersøkelser.....	15
2.1.2 Utvelgelse av tidsskriftskategorier	16
2.1.3 Identifiserte tidsskrifter og artikler	18
2.2 Enheter som har publisert forskning om norsk offentlig sektor	20
2.2.1 Forskningsmiljøer ved universiteter og høyskoler	21
2.2.2 Forskningsmiljøer i instituttsektoren.....	22
2.3 Gjennomgang av Forskningsrådets prosjektoversikt.....	23
2.4 Fagtilhørighet for forskningsmiljøer i universitets- og høyskolesektoren	24
2.5 Relaterte undersøkelser	25
3 FoU-utgifter	27
3.1 Driftsutgifter til FoU ved miljøer i universitets- og høyskolesektoren	28
3.2 Driftsutgifter til FoU ved miljøer i instituttsektoren	30
4 Menneskelige ressurser	32
4.1 Forskere/faglig personale ved enheter ved universiteter og høyskoler med forskning om norsk offentlig sektor	33
4.1.1 Stillingsstruktur ved universiteter og høyskoler.....	33
4.1.2 Utdanningsbakgrunn ved universiteter og høyskoler	35
4.1.3 Alder og kjønn ved universiteter og høyskoler	37
4.2 Forskerpersonale ved forskningsmiljøer med forskning om norsk offentlig sektor i instituttsektoren.....	39
4.2.1 Stillingsstruktur i instituttsektoren	39
4.2.2 Utdanningsbakgrunn i instituttsektoren.....	40
4.2.3 Alder og kjønn i instituttsektoren.....	42
4.3 Rekrutteringsstillinger ved miljøer med forskning på norsk offentlig sektor	44
4.3.1 Rekrutteringsstillinger ved offentlig-sektor-miljøene.....	44
4.3.2 Rekruttering til forsknings- og utdanningsinstitusjoner	45
Referanser	46
Vedlegg 1: Om FoU-statistikken for universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren	47
Vedleggstabeller	50
Tabelloversikt	59
Figuroversikt	60

Sammendrag

Norges forskningsråd har initiert dette prosjektet som ledd i sitt arbeid med å frembringe kunnskap om forskning om norsk offentlig sektor. Hovedformålet med prosjektet er derfor å identifisere forskningsmiljøer som utfører forskning om norsk offentlig sektor. I første del av rapporten gjennomførte vi en tretrinns kartlegging for å finne kjernemiljøer på feltet i universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren. Først benyttet vi bibliometriske data til å identifisere norske miljøer som har publisert forskning om norsk offentlig sektor i internasjonale vitenskapelige tidsskrifter. Derneft kontrollerte vi disse oversiktene mot prosjektoversikter fra Forskningsrådet, samt opplysninger om faglig innretning av FoU-aktiviteten ved forskningsmiljøer i universitets- og høgskolesektoren.

Med utgangspunkt i den resulterende populasjonen analyseres en del strukturelle betingelser for forskning om norsk offentlig sektor, gjennom å se på driftsutgifter til FoU og menneskelige ressurser, det vil si total FoU-aktivitet og finansiering av denne. I tillegg ser vi på stillingsstruktur, kompetanseprofil og kjønn- og alderssammensetning for forskerpersonalet ved disse forskningsmiljøene.

Innkretsing av kjernemiljøene

Vi identifiserte til sammen 271 tidsskriftsartikler som relevante i denne sammenheng, herav 45 artikler i norske tidsskrifter. Artiklene er publisert i 55 tidsskrifter i Web of Science i tillegg til to norske tidsskrifter. Web of Science-artiklene er inkludert i kategoriene *Public administration*, *Economics*, *Political science* og *Planning and development*. De to nordiske tidsskriftene *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift* og *Nordisk Administrativt tidsskrift* inngår også i utvalget. På grunn av institusjonelt samarbeid er summen av hver institusjons artikler større enn det totale antall artikler. 225 artikler er registrert med forfatteradresse i universitets- og høgskolesektoren, mens 101 artikler er registrert med forfatteradresse i instituttsektoren, totalt 326 forfatteradresser tilhørende de 271 artiklene.

Målet med utvelgelsen var å identifisere kjernemiljøene med forskning på feltet, ikke å gi et fulldekkende bildet av publiseringen. I avgrensningen av tidsskriftkategorier har vi valgt bort kategoriene velferd og utdanning, da det gjennomføres egne kartlegginger på disse feltene for 2013. Andre tidsskrifter som inneholder forskning om norsk offentlig sektor finner vi innenfor kategoriene klima og IKT. Vi har ikke tatt med disse kategoriene da vi vurderte at de også ville returnert en stor andel artikler som ikke kan relateres til forskning om norsk offentlig sektor. Vi har heller ikke tatt med publikasjoner innenfor juridiske fag, da disse ble kartlagt i 2013, og vi har god oversikt over miljøene.

Gjennom forfatteradressene identifiserte vi 82 norske forskningsmiljøer, hvorav 77 er inkludert i ressurskartleggingen. I tillegg identifiserte vi 44 forskningsmiljøer som var mottakere av forskningsrådsmidler rettet mot forskning om norsk offentlig sektor, hvorav ni ikke var blant miljøene

med publikasjoner. Ytterligere sju miljøer ble funnet via gjennomgangen av resultater fra FoU-statistikkens spørreskjema, kontrollert mot miljøenes nettsider.

93 kjernemiljøer med forskning om norsk offentlig sektor

Totalt 93 institutter, avdelinger og sentre i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren ble identifisert med forskning om norsk offentlig sektor. Av disse var 54 enheter ved et universitet, 12 ved en høyskole og 27 i instituttsektoren. Alle landets universiteter er representert, sammen med to vitenskapelige høyskoler, ti statlige høyskoler og en privat høyskole med statsstøtte. De mest sentrale forskningsmiljøene i instituttsektoren er miljøinstitutter og nasjonale samfunnsvitenskapelige institutter. Også regionale forskningsinstitutter er representert.

Over tre milliarder til FoU ved kjernemiljøer med forskning om norsk offentlig sektor i 2013

Totalt ble det utført FoU for 3,3 mrd. kr ved de utvalgte miljøene i 2013. Dette tilsvarer 12 prosent av driftsutgiftene til FoU i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren dette året. Offentlig sektor var, ikke overraskende, den viktigste finansieringskilden på feltet, og midler fra offentlig sektor var spesielt viktige for miljøene i instituttsektoren og ved høyskolene. Vi vet imidlertid ikke hvor stor andel av de 3,3 mrd. kr som gikk til forskningen om norsk offentlig sektor.

4 600 forskere ved miljøene med forskning om norsk offentlig sektor

I overkant av 4 600 personer i forsker-/faglig stilling var tilsatt ved offentlig-sektor-miljøene i 2013. Dette er totalt antall forskere/faglig personale ved de aktuelle miljøene, ikke bare de personene som forsker på offentlig sektor. Av de 4 600 var 3 200 var tilsatt ved et av lærestedene i universitets- og høyskolesektoren, mens litt over 1 400 var tilsatt ved et forskningsmiljø i instituttsektoren. Forskningsmiljøene har høy formell kompetanse i form av mange forskere med doktorgrad og en høy andel forskere med professorkompetanse.

Høy doktorgradsandel

Nesten to tredjedeler av forskerpersonalet, eksklusive doktorgradsstipendiater, ved offentlig-sektor-miljøene hadde en doktorgrad, mot 57 prosent i forskerpopulasjonen totalt. Doktorgradsandelen er høyere enn i den totale populasjonen både for forskningsmiljøene i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren.

42 prosent kvinnelige forskere ved offentlig-sektor-miljøene

42 prosent av forskerpersonalet ved offentlig-sektor-miljøene var kvinner i 2013. Dette er marginalt lavere enn i den totale forskerpopulasjonen. Kvinneandelen blant forskerpersonalet for de utvalgte forskningsmiljøene varierer fra henholdsvis 56 prosent for stipendiater/vit.ass. i universitets- og høyskolesektoren og 61 prosent for stipendiatene i instituttsektoren, til 23 prosent kvinnelige professorer og 27 prosent kvinner blant forsker I ved instituttsektormiljøene.

Andelen professorer høyere

Hver fjerde forsker ved offentlig-sektor-miljøene var professor eller forsker I med professorkompetanse i 2013. Dette er en betydelig høyere enn i den totale forskerpopulasjonen, der 17 prosent av forskerpersonalet hadde professorkompetanse.

Flertallet av forskerne på feltet med samfunnsvitenskapelig utdanningsbakgrunn

Litt over halvparten av forskerne ved offentlig-sektor-miljøene hadde samfunnsvitenskapelig utdanningsbakgrunn. Økonomene var den største enkeltgruppen av samfunnsvitere, fulgt av statsvitere og sosiologer. Kompetanseprofilen ved miljøene var likevel ganske sammensatt. Hver fjerde forsker ved miljøene identifisert med forskning om norsk offentlig sektor hadde utdanningsbakgrunn fra matematikk, naturvitenskap eller teknologi (MNT-fagene), mens 11 prosent hadde helsefaglig utdanning. Forskerpersonalet ved instituttsektormiljøene hadde en mer sammensatt kompetanseprofil enn miljøene ved universiteter og høyskoler.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn, formål, og problemstillinger

I sitt arbeid med forskning og innovasjon i *offentlig sektor* vil Forskningsrådet bidra til mer kunnskap om og i offentlig forvaltning, det være seg departementer, direktorater, fylkeskommune og kommune eller andre offentlige etater og om hvordan de organiserer produksjon og tjenesteyting med sikte på å bidra til effektivisering av offentlig produksjon, regulering, tilrettelegging og tjenesteyting. Kunnskap om hva som foregår av forskning om offentlig sektor er en viktig del av kunnskapsgrunnet.

Offentlig sektor er et stort og sammensatt studieobjekt som dekker ulike typer funksjoner (myndighetsutøvelse, forvaltningsoppgaver, tjenesteyting, forretningsdrift), forvaltningsnivåer (sentralt, regionalt, lokalt) og ulike politikkområder eller sektorer (helse, utdanning, forsvar, miljø). Det er mange ulike måter å avgrense offentlig sektor på. Forskningsrådet bruker følgende definisjon av offentlig sektor:

- «offentlig sektor»: statlige, regionale eller lokale myndigheter, offentligrettslige organer og sammenslutninger dannet av én eller flere slike myndigheter eller offentligrettslige organer
- «offentligrettslig organ»: ethvert organ som er opprettet særlig med det formål å oppfylle behov i allmennhetens interesse som ikke er av industriell eller kommersiell art, og
 - a. som er en juridisk person, og
 - b. som er finansiert hovedsakelig av statlige, regionale eller lokale myndigheter, eller andre offentligrettslige organer, eller som er underlagt slike organers administrative kontroll, eller som har et administrasjonsorgan, ledelsesorgan eller kontrollorgan der mer enn halvparten av medlemmene er utpekt av statlige, regionale eller lokale myndigheter eller andre offentligrettslige organer

Figur 1.1 på neste side er hentet fra innovasjonsmeldingen, og viser en skjematisk framstilling av offentlig sektor. Figuren visualiserer organiseringen av offentlig sektor og de ulike nivåer og typer av virksomhet som inngår.

Figur 1.1 Skjematisk fremstilling av offentlig sektor

Kilde: Innovasjonsmeldingen (2008)

I etterkant av Innovasjonsmeldingen (2008) har Damvad på oppdrag fra Forskningsrådet utarbeidet en rapport om Innovasjon i offentlig sektor (2012). I rapporten pekes det på mulige kunnskapshull og på «hvordan Forskningsrådet kan styrke sin rolle som pådriver for en offentlig sektor som bruker og lærer av forskning, og et forsknings- og innovasjonssystem som bringer fram nye og bedre løsninger i offentlig sektor». Rapporten trekker frem fem tematiske områder som reflekterer sentrale samfunns- og næringslivsutfordringer og internasjonale satsingsområder og som har vesentlig betydning for offentlig sektors innovasjonsutfordringer:

- Klimaendringer og klimaomstilling
- Ressursforvaltning og næringsutvikling
- Fornybar energi, petroleum og miljøteknologi
- Bedre helse og velferd
- Utdanning, kompetanse og kulturell kapasitet

Det er behov for oversikt over forskningen på alle disse feltene. To av feltene vil bli kartlagt spesielt for 2013: Velferd og Utdanning. I tillegg lages det årlig rapporter som ser på forskning i helseforetakene, basert på opplysninger om FoU i helseforetakene som rapporteres inn til NIFU. I arbeidet med dette notatet vil vi konsentrere oss om forskning om offentlig sektor på generelt grunnlag, fremfor å gå spesifikt inn på disse tematiske områdene.

1.2 Problemstillinger og avgrensning

Prosjektet er et ledd i arbeidet med å frembringe kunnskap om forskning og utviklingsarbeid (FoU) og innovasjon om norsk offentlig sektor. Hovedformålet med arbeidsnotatet er å identifisere kjernemiljøer som utfører FoU om norsk offentlig sektor

Vi prøver å belyse to hovedproblemstillinger:

- A. Hvilke norske forskningsmiljøer er kjernemiljøer i FoU om norsk offentlig sektor?
- B. Hvor stor er FoU-innsatsen i disse forskningsmiljøene og hva karakteriserer personalet som utfører FoU-aktiviteten?

Forskningsmiljøer brukes her som en fellesbetegnelse for institusjoner, institutter, avdelinger og sentre som driver FoU. Det vil si at ved for eksempel universitetene kartlegges det sub-institusjonelle nivået.

Den første hovedproblemstillingen går på forskningssystemet og identifikasjon av kjernemiljøer som driver FoU om offentlig sektor. Offentlig sektor er som vi har gjort rede for over, et mangslungent og omfattende begrep. Slik sett er det en ikke ubetydelig utfordring å avgrense relevante forskningsmiljøer. Det finnes ingen nasjonal oversikt som direkte viser hvem som utfører eller hva som utføres av denne typen forskning i Norge. Å dekke alle aspekter ved forskning som i en eller annen

forstand dreier seg om offentlig sektor, vil fort bli et meget omfattende empirisk arbeid. Vi har derfor valgt å gjøre enkelte avgrensninger i samråd med Forskningsrådet. Notatet er for det første avgrenset til norske forskningsmiljøer som har vært aktive på feltet i perioden 2010-2013.

For det andre har vi valgt å holde enkelte forskningsområder som dekkes i andre spesialundersøkelser, utenom. Det gjelder kartlegginger på følgende områder:

- *Utdanningsforskning.* Et av temaene er politikk og styringssystemer, som er et sentralt tema for forskning om norsk offentlig sektor.
- *Velferdsforskning.* Kartleggingen omfatter temaer som f.eks. tjenester og offentlig/privat organisering, som er sentrale temaer i forskning om norsk offentlig sektor. Andre velferdsforskingskategorier med relevans for denne kartleggingen om forskning om offentlig sektor er *Internasjonal migrasjon og innvandring, og Velferdssamfunnets kulturelle basis, bærekraft og oppslutning.*
- *Rettsvitenskap.* Tematisk dreier forskningen seg i stor grad om norsk offentlig sektor. NIFU leverte i 2013 oppdaterte tall for FoU-aktiviteten ved de rettsvitenskapelige forskningsmiljøene i Norge, herunder også en analyse av publikasjonsmønstre (Gunnesh og Sivertsen 2013).

Resultater fra kartleggingene av utdanningsforskning og velferdsforskning vil etter planen rapporteres våren 2015. Sammen med den publiserte kartleggingen av rettsvitenskap vil de gi Forskningsrådet supplerende oversikt over forskningsmiljøer som driver FoU om offentlig sektor. Sammenholdes disse kartleggingene med oversiktene i dette arbeidsnotatet, vil man kunne få en enda bredere oversikt over forskningsmiljøer med FoU-aktivitet om offentlig sektor og FoU-ressursene deres. Man bør imidlertid være oppmerksom på at det vil kunne være en viss overlapp mellom de ulike kartleggingene; se flere detaljer om undersøkelsene i kapittel 2.5.

I det følgende redegjør vi kort for hovedtrekk ved metoder og data vi har benyttet for å belyse de to problemstillingene.

1.3 Metoder og data

For å finne fram til sentrale forskningsmiljøer med FoU om norsk offentlig sektor har vi brukt en tretrinns metode. Vi starter med det vi kaller en bibliometrisk innkretsing av forskningsmiljøer med FoU om norsk offentlig sektor. For å sjekke hvor godt den bibliometriske metoden dekket forskningen på feltet, testet vi den resulterende oversikten mot en liste vi mottok fra Forskningsrådet, med informasjon om prosjekter Forskningsrådet har klassifisert som forskning om offentlig sektor. Til slutt sammenlignet vi oversikten fra disse to trinnene med opplysninger i den norske FoU-statistikken (se Vedlegg 1). I spørreskjemaene som sendes ut til undersøkelsesenheter i universitets- og høgskolesektoren inngår et spørsmål om hvilke fagfelt det forskes på, f.eks. statsvitenskap og samfunnsgeografi.

1.3.1 Innkretsing av forskningsmiljøer

Bibliometrisk innkretsing av forskningsmiljøene. Dette er en bibliometrisk analyse, det vil si en analyse basert på vitenskapelige artikler publisert i tidsskrifter, som er registrert i Web of Science. Formålet er å identifisere norske forskningsmiljøer med FoU-aktivitet om norsk offentlig sektor.

Innkretsingsmetoden er brukt også i andre sammenhenger, for eksempel i en studie av spesialpedagogikk (Holen et al. 2013) og av utdanningsforskning (Borgen et al. 2007).

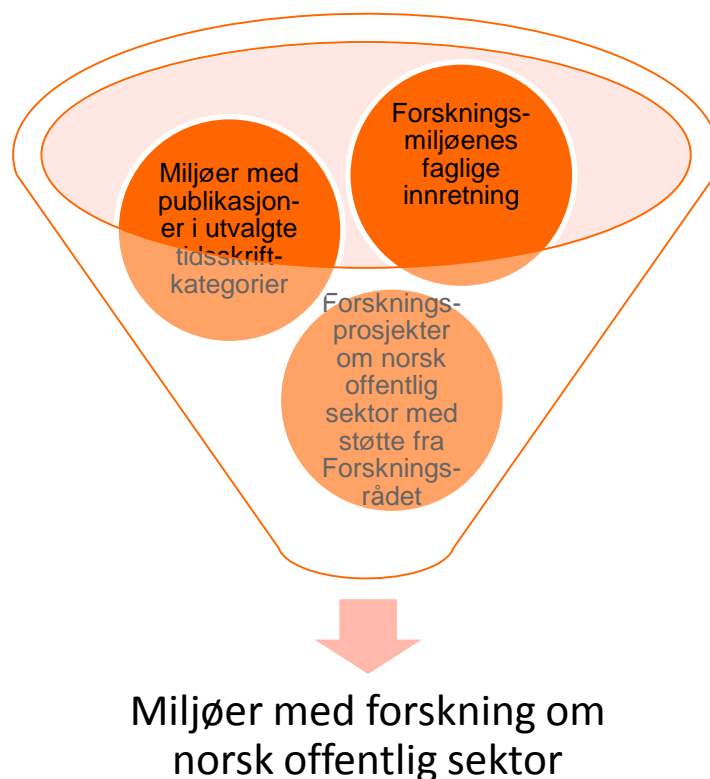
I Web of Science indekseres samtlige forfatteradresser som er publisert i tidsskriftene. Dette gjør det mulig å identifisere norske institusjoner som har publisert i de aktuelle tidsskriftene. Tidsskriftene er dessuten inndelt i kategorier, noen generiske, andre avgrenset til spesifikke fagområder, temaer o.l. Innenfor hver kategori finnes et større eller mindre antall tidsskrifter som igjen inneholder et større eller

mindre antall artikler. Først velges det ut tidsskriftkategorier, deretter tidsskrifter og så vitenskapelige artikler fra databasen. Forfatteradressene brukes til å identifisere forskningsmiljøene.

Etter vår vurdering vil metoden fange opp de fleste av de sentrale forskningsmiljøene. Metoden har imidlertid også begrensninger. Web of science inneholder kun publikasjoner på engelsk. Vi har konsentrert oss om tidsskriftsartikler, slik at monografier og kapitler i antologier ikke vil være en del av kartleggingen, og vi fanger derfor ikke opp all publisering på feltet. Ett problem er at identifiseringen av institutter og avdelinger ikke alltid fremgår direkte i Web of Science, ettersom det primært er lærestedet eller institusjonsnivået som oppgis. Den underliggende enheten forfatteren er tilsatt ved må derfor identifiseres manuelt. Dette er ganske arbeidskrevende, og har vært en medvirkende årsak til at vi har valgt å holde noen forskningsområder med relevans for offentlig sektor utenom i dette prosjektet og dette notatet; jf. over. Et annet problem er at forskningsmiljøer kan ha ulike publiseringsmønstre. For eksempel kan det tenkes at forskningsmiljøer som studerer norsk offentlig sektor på oppdragsbasis ikke har publisert vitenskapelige resultater i den fireårsperioden vi har kartlagt.

Merk at artiklene som fanges opp via Web of science ikke på noen måte vil være en fulldekkende oversikt over publisering av forskning om norsk offentlig sektor. Hensikten med denne øvelsen er å identifisere kjernemiljøene på feltet, og vi søker dermed å finne de sentrale miljøene.

Figur 1.2 Visualisering av metoden for identifikasjon av forskningsmiljøer med forskning om norsk offentlig sektor.

Vi har valgt å benytte to supplerende datakilder for den bibliometriske analysen:

Forskningsrådets prosjektoversikter. For å undersøke nærmere hvor dekkende utvalget av forskningsmiljøer vi identifiserte gjennom den bibliometriske analysen var, benyttet vi en prosjektoversikt vi fikk fra Forskningsrådet. Oversikten viser prosjekter som Forskningsrådet har klassifisert som forskning om norsk offentlig sektor i 2014. På grunnlag av opplysningene i prosjektoversikten kunne vi, med enkelte unntak, identifisere mottakerne av prosjektmidlene.

FoU-statistikk. Resultatet av den bibliometriske innkretsing kombinert med Forskningsrådets prosjektoversikt ble så kontrollert mot opplysninger fra den nasjonale FoU-statistikken. Instituttene, avdelinger, sentre osv. i universitets- og høgskolesektoren bes her om å anslå FoU-aktivitetens disiplin- og fagtilhørighet, f.eks. innenfor disiplinene statsvitenskap og samfunnsgeografi. Vi gjennomgikk svarene og noterte de som hadde oppgitt en viss FoU-aktivitet på relevante fagfelt.

En tilsvarende gjennomgang var ikke mulig for forskningsmiljøer i instituttsektoren, ettersom FoU-statistikkens spørreskjema er annerledes utformet. Det er dermed en mulighet for at vi ikke fanger opp enkelte forskningsmiljøer i denne sektoren.

I tillegg var NIFU i ulike faser av innkretsing og testing mot øvrige datakilder i nær kontakt med Forskningsrådet. Etter vår vurdering gir dette og kombinasjonen av flere datakilder det mest mulig dekkende bildet av forskningen om offentlig sektor innenfor rammene av dette prosjektet. Det er ikke dermed sagt at det ikke er grensetilfeller som kunne vært inkludert, respektive ekskludert fra analysen. Dette kommer vi tilbake til.

De identifiserte forskningsmiljøene ligger til grunn for en beskrivelsen av ressursinnsatsen på feltet.

1.3.2 Datakilder for beskrivelse av ressursituasjonen

Med utgangspunkt i listen over forskningsmiljøene, beskriver vi FoU-ressursene. I hovedsak bygger beskrivelsen på FoU-statistikken. FoU-statistikken inneholder data om utgifter og årsverk til forskning og utviklingsarbeid fordelt på ulike dimensjoner og kjennetegn. FoU-statistikken utarbeides årlig på grunnlag av bl.a. spørreskjemaundersøkelser og registerdata, men for universitets- og høgskolesektoren gjennomføres hovedundersøkelsene hvert annet år; se nærmere beskrivelse i Vedlegg 1.

Opplysninger om forskerpersonalet ved de utvalgte forskningsmiljøene er hentet fra NIFUs Forskerpersonalregister. Forskerpersonalregisteret er en individbasert database som inneholder opplysninger om forskere/faglig personale som deltar i FoU ved universiteter og høgskoler, helseforetak, forskningsinstitutter og institusjoner med FoU i instituttsektoren. Registeret inneholder opplysninger om kjønn, alder, stilling, arbeidssted (institusjon/lærested/fakultet/klinikk/avdeling/institutt/fagområde), høyeste akademiske grad (grad, fagfelt, år og sted) og doktorgrad. Opplysninger om forskerpersonalet samles inn per 1. oktober og innhentes direkte fra de forskningsutførende enhetenes sentrale administrasjoner.

Beskrivelsene er basert på eksisterende data. Vi har imidlertid ikke data som muliggjør en fremstilling begrenset til forskningen de utvalgte forskningsmiljøene driver om offentlig sektor. *Det er derfor viktig å merke seg at det er de utvalgte forskningsmiljøenes samlede FoU-aktivitet som ligger til grunn for beskrivelsen.*

1.4 Arbeidsnotatets oppbygging

Innledningsvis i arbeidsnotatet har vi gjort rede for bakgrunn, formål og problemstillinger i arbeidsnotatet. Vi har også gått igjennom de tre trinnene i metoden vi benytter for å identifisere forskningsmiljøene med forskning om norsk offentlig sektor, samt datakildene som ligger til grunn for beskrivelsen av ressursituasjonen på feltet.

Hoveddelen av prosjektet dreier seg om å identifisere norske kjernemiljøer for forskning om norsk offentlig sektor ved universiteter, høgskoler og forskningsinstitutter. Innkretsing av forskningsmiljøene presenteres i kapittel 2.

Videre presenteres hovedtall for *den samlede* FoU-aktiviteten ved disse miljøene i 2013, det vil si driftsutgifter til FoU og fordeling på finansieringskilder (kapittel 3). Kapittel 4 viser karakteristika ved personalet ved de utvalgte forskningsmiljøene i 2013, herunder stillingsstruktur, alder, kjønn, utdanningsbakgrunn og doktorgradsandel.

2 Innkretsing av miljøer med forskning om offentlig sektor

I dette kapitlet vil vi ved hjelp av metodene beskrevet innledningsvis identifisere kjernemiljøer ved universiteter, høyskoler og i instituttsektoren som utfører forskning om norsk offentlig sektor, herunder forskning om forvaltningen, offentlige organer og offentlige styringssystemer i Norge.

Forskning om norsk offentlig sektor utføres innenfor flere fagfelt, hvor statsvitenskap, herunder offentlig administrasjon, samfunnsgeografi, jus, historie og økonomi er sentrale. Her finnes det forskningsmiljøer som er spesialiserte innenfor disse disiplinene, men også tverrfaglige forskningsmiljøer. Helsetjenesteforskning, som også er et sentralt felt innenfor forskningen om offentlig sektor, vil typisk kunne foregå ved helsefaglige forskningsmiljøer. Utdanningsforskning foregår i stor grad ved pedagogiske fagmiljøer og lærerutdanninger, selv om dette også er et tverrfaglig forskningsfelt som finnes ved andre typer forskningsmiljøer. Velferdsforskning er også et flerfaglig og tverrfaglig fagfelt, og foregår innenfor ulike disipliner. Vi forventer derfor at miljøene vi identifiserer i denne kartleggingen er en heterogen gruppe fra alle institusjonstyper i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren.

2.1 Bibliometrisk innkretsing

Artiklene i Web of science, er som tidligere nevnt, indeksert med forfatteradresser. Vi har dermed identifisert norske adresser, herunder hvilken norsk forskningsinstitusjon forfatterne er hjemmehørende ved. Kartleggingens første trinn består derfor i å avgrense hvilke tidsskrifter som skal inkluderes, og dernest finne de norske forskningsmiljøene som har publisert i de utvalgte tidsskriftene.

Forskningsmiljøer kan ha ulike publiseringsmønstre, og det er sannsynlig at ikke alle har publisert sine forskningsresultater i tidsskriftene som omfattes av Web of science. Det kan også hende at miljøer med forskning om norsk offentlig sektor ikke har publisert resultater i løpet av den fireårsperioden vi har kartlagt. Vi har derfor valgt å benytte to andre datakilder for å supplere den bibliometriske analysen, som presenteres i delkapittel 2.2 og 2.3.

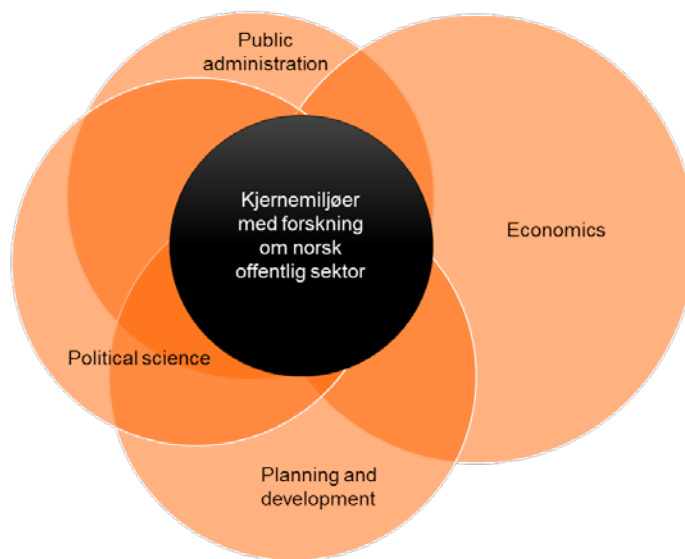
2.1.1 *Trinn 1: Bibliometriske undersøkelser*

Å dekke alle aspekter ved forskning som i en eller annen forstand dreier seg om norsk offentlig sektor, vil fort bli et meget omfattende empirisk arbeid. Metoden innebærer nemlig, som vi kommer tilbake til nedenfor, også en del manuell bearbeiding av datamaterialet, blant annet konkrete vurderinger av tidsskrifter i grenselandet for analysens hovedproblemstilling og identifisering av forfatteradresser og derigjennom institusjonstilknytning. Et omfattende utvalg av tidsskriftkategorier vil derfor fort gå utover

rammene for prosjektet. Ettersom målet med øvelsen er å fange opp kjernemiljøene på forskningsfeltet, er det innenfor rammene av denne kartleggingen ikke ønskelig med en størst mulig detaljrikdom.

Vi valgte å ta utgangspunkt i brede, generiske tidsskriftkategorier. Merk dessuten at samme tidsskrift kan være inkludert i flere kategorier. Basert på tidsskriftets tittel avgjorde vi hvorvidt det var rimelig å anta at det var relevant og kunne inneholde artikler om norsk offentlig sektor. På denne måten fanget vi med rimelig grad av sikkerhet opp de fleste kjernemiljøene som har publisert forskning på dette feltet. Innkretsen er forsøkt illustrert i figur 2.1.

Figur 2.1 Sammenhengen mellom ulike tidsskriftkategorier og forskning om offentlig sektor.

Institutter og andre forskningsutførende enheter med vitenskapelige tidsskriftsartikler innen forskning om offentlig sektor identifiseres så gjennom forfatteradressene som er oppgitt i artiklene. Et problem er her at identifiseringen av institutter og avdelinger ikke alltid fremgår direkte i Web of Science, ettersom det primært er lærestedet eller institusjonen som oppgis, og ikke den underliggende enheten forfatterne er tilsatt ved. Vi har derfor måttet gjøre en del manuelt arbeid, for å finne forfatterne og deres arbeidssted. Dette er viktig for avgrensningen av beskrivelsen av ressursinnsatsen i kapittel 3 og 4.

2.1.2 Utvelgelse av tidsskriftskategorier

Vi tok utgangspunkt i tidsskriftkategoriene *Public Administration*, *Social Issues*, *Planning & Development*, *Political Science* og *Politics & Policy*. I tillegg vurderte vi å inkludere *Economics*, *Area Studies* og *Urban Studies*. Det ble snart klart for oss at *Public Administration* var den kategorien som best dekket den forskningen vi ønsket å fange opp. Også innenfor *Political Science*, *Planning & Development* og *Economics* var det mange relevante tidsskrifter med bidrag fra norske forskningsmiljøer.

Vi valgte å ikke inkludere kategorien *Area Studies* i den videre kartleggingen, ettersom dette primært dreide seg om forskning på andre verdensdeler enn Europa. Eksempler på tidsskrifter i denne kategorien er «African Affairs», «Journal of African Studies» og «Middle East Policy». Kategorien *Social Issues* inneholder tidsskrifter som «Death studies», «Zygon» og «Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly», og vi vurderte flertallet av tidsskriftene i denne kategorien til å ha liten relevans for

forskning om norsk offentlig sektor, derfor ekskluderte vi også denne kategorien. I kategoriene *Politics & Policy* og *Urban Studies* var det så få artikler med norske adressater i den aktuelle tidsperioden at vi valgte å se bort fra disse to kategoriene også.

For kategorien *Economics* har vi kryssjekket tidsskriftene mot de andre utvalgte kategoriene, ettersom vi er ute etter å fange opp tidsskrifter rettet mot samfunnsøkonomi og offentlig sektor. Tidsskrifter innenfor *Economics* med artikler fra forskningsmiljøer som også publiserte i de øvrige kategoriene er inkludert i kartleggingen.

Etttersom Web of Science ikke dekker tidsskrifter på norsk eller andre skandinaviske språk, valgte vi å inkludere 45 artikler fra henholdsvis *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift* og *Nordisk Administrativt tidsskrift*.

Innenfor de fire kategoriene som vi valgte ut fra Web of Science, samt de to norske tidsskriftene, identifiserte vi til sammen 271 vitenskapelige artikler publisert mellom 2010 og 2013 med norske forfatteradresser. Artikkene var publisert i til sammen 55 forskjellige tidsskrift.

Tabell 2.1 Antall artikler og antall tidsskrifter etter kategori i Web of Science hvor norske forskningsmiljøer har publisert forskning om norsk offentlig sektor i perioden 2010-2013.

Kategorier	Antall tidsskrift	Antall artikler
Public administration	19	77
Economics	17	94
Political science	8	28
Planning and development	9	27
Nordiske tidsskrifter	2	45
Sum	55	271

Kilde: Web of Science, CRISStin

Merk at disse artiklene på ingen måte er en fulldekkende oversikt over publikasjoner knyttet til forskning om norsk offentlig sektor, derimot et utvalg artikler gjort for å identifisere kjernemiljøene med forskning på feltet. Antall artikler i dette utvalget sier ingenting om produktiviteten ved forskningsmiljøer med forskning om norsk offentlig sektor.

Artikkene er ikke vurdert ut fra tittel, men hvilket tidsskrift de er publisert i. En ordsky bestående av publikasjonstitlene presenteres i figur 2.2. Sentrale ord og begreper i ordskyen er Norway og Norwegian, sammen med public, political, local, evidence og policy. Andre ord som forekommer er government, governance, transport, management, welfare, development og democracy. Vi anslår at vi i stor grad har fanget opp tidsskriftsartikler om norsk offentlig sektor, samt sentrale forskningstemaer knyttet til sektoren.

theoretical and methodological articles in the field of European public policy. Focusing on the dynamics of public policy in Europe, the journal encourages a wide range of social science approaches, both qualitative and quantitative.

Eksempel på titler med norske adresser publisert i Journal of European Public Policy i perioden 2010-2013:

- "EU-level agencies: new executive centre formation or vehicles for national control?"
- "Instrumental calculation, cognitive role-playing, or both? Self-perceptions of seconded national experts in the European Commission"
- "Not so intergovernmental after all? On democracy and integration in European Foreign and Security Policy"
- "Target-group influence and political feasibility: the case of climate policy design in Europe"

Eksempler på artikler i andre tidsskrifter på nivå 2 med norske adresser (tidsskrift og kategori i parentes):

- "Crisis Management: The Perceptions of Citizens and Civil Servants in Norway" (Administration & society, Public administration)
- "Do attitudes toward gender equality really differ between Norway and Sweden?" (Journal of European Social policy, Public administration)
- "The Political Effects of Local Property Taxation in Norway" (LexLocalis-journal of local self-government, Public administration)
- "Who Can Govern? Comparing Network Governance Leadership in Two Norwegian City Regions" (European planning studies, Planning & Development)
- "Electing Mayors with the Supplementary Vote Method: Evidence from Norway" (Local government studies, Planning & Development)
- "Citizenship identity among Norwegian Sami in core Sami areas" (Citizenship studies, Political science)
- "The war on terror and Norwegian law" (Internasjonal Politikk, Political science)

I alt 168 artikler med forskning om offentlig sektor i perioden 2010-2013 er publisert av norske forskningsmiljøer i tidsskrift på nivå 1, og de ti viktigste presenteres i tabell 2.3.

Tabell 2.3 Tidsskriftene på nivå 1 i utvalget med flest artikler om forskning om norsk offentlig sektor i perioden 2010-2013.

Tidsskrift	Kategori	Antall artikler
Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift	Norsk	34
Transport Policy	Economics	17
Nordisk Administrativt Tidsskrift	Norsk	11
Scandinavian Political Studies	Political Science	10
Climate Policy	Public Administration	7
European Journal of Health Economics	Economics	7
Development Policy Review	Planning & Development	6
Environment And Planning C: Government And Policy	Public Administration	6
International Review Of Administrative Sciences	Public Administration	6

Kilde: Web of science, CRISStin

Norsk statsvitenskapelig tidsskrift var det viktigste tidsskriftet med 34 artikler i perioden 2010-2013, fulgt av Transport Policy (17) og Nordisk Administrativt Tidsskrift (11). De to nordiske tidsskriftene er

begge blant de mest sentrale publiseringskanalene for forskning om norsk offentlig sektor. Eksempler på titler som er publisert i disse to tidsskriftene er:

Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift:

- «Klimaendringer i regjeringserklæringene 1989-2009»
- «Kommunale topplederers erfaringer med lokal og individuell lønn - er det faktisk likevel verdt det?»
- «Riksrevisjonen si rolle: kva er ho, og kva bør ho vera?»

Nordisk Administrativt tidsskrift:

- «De politiserende embetsmenn»
- «Fylkesmannens rolle i det norske styringssystemet»
- «Norsk helsetjeneste mellom politisk retorikk og praktisk politikk»

Eksempler på andre artikkel-titler fra tidsskrifter på nivå 1 (tidsskrift og kategori i parentes):

- "Consequences of differences in cost-benefit methodology in railway infrastructure appraisal-A comparison between selected countries" (Transport Policy, Economics)
- "How accurate are national road traffic growth-rate forecasts?-The case of Norway" (Transport Policy, Economics)
- "The effects of removing the Trondheim toll cordon" (Transport Policy, Economics)
- "Organised Interests, Authority Structures and Political Influence: Danish and Norwegian Patient Groups Compared" (Scandinavian Political Studies, Political science)
- "'Our Entire People are Natural Born Friends of Peace': The Norwegian Foreign Policy of Peace" (Scandinavian Political Studies, Political science)

2.2 Enheter som har publisert forskning om norsk offentlig sektor

Totalt identifiserte vi 82 norske forskningsmiljøer som hadde publisert artikler i de utvalgte tidsskriftene i perioden 2010-2013. 57 av disse er i universitets- og høyskolesektoren, mens 25 er i instituttsektoren. Disse har til sammen publisert 271 tidsskriftsartikler, men på grunn av institusjonelt samarbeid blir summen av institusjonenes bidrag større enn det totale antallet artikler. Vi har derfor registrert 225 artikler med forfatteradresser i universitets- og høyskolesektoren og 101 i instituttsektoren – samlet 326 forfatteradresser knyttet til de 271 artiklene.

Antall artikler på feltet ved hvert institutt/avdeling varierer mellom 1 og 27. For flere av miljøene som er identifisert via bibliometriske metoder, er ikke forskning om norsk offentlig sektor en vesentlig del av publiseringsaktiviteten. Det ligger ikke innenfor rammene av dette prosjektet å vurdere hvor stor andel publisering av forskning om norsk offentlig sektor utgjør av total publisering.

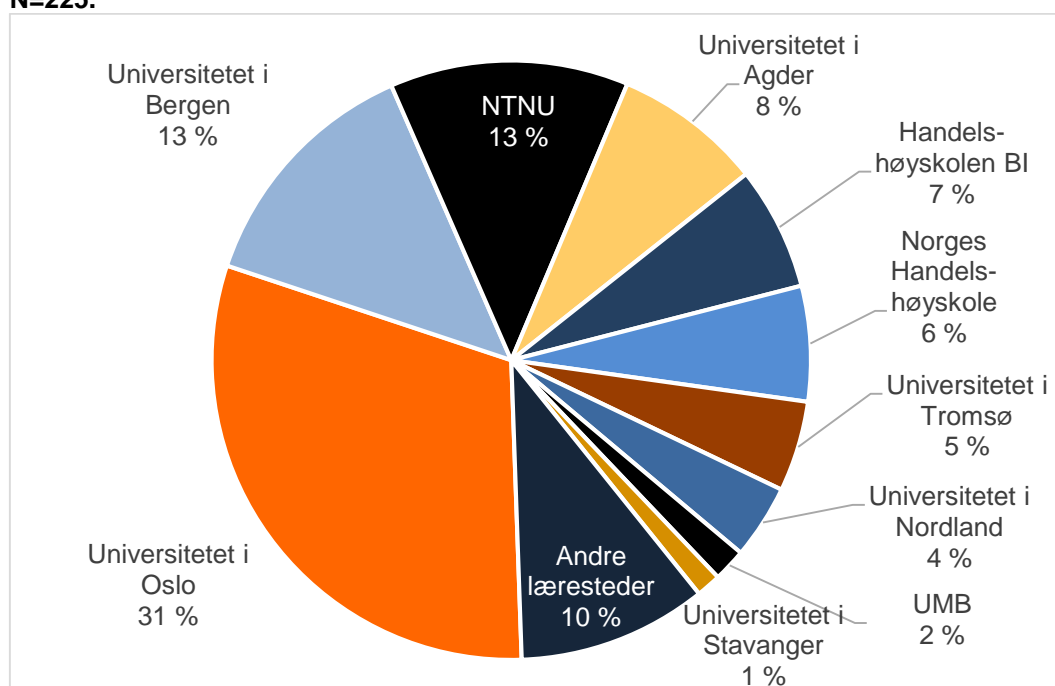
Så godt som alle miljøer ved universiteter, høyskoler og i instituttsektoren som er identifisert gjennom den bibliometriske innkretsing, er med i den videre kartleggingen. Helseforetakene besvarer FoU-statistikkens spørreskjema på institusjonsnivå. Ettersom vi ikke kan identifisere enheter som driver forskning om offentlig sektor ved helseforetakene, heller ikke midler som går til slik forskning, har vi valgt å ikke ta med disse institusjonene når vi presenterer ressursene på feltet i kapittel 3 og 4. Vi har også ekskludert Norges idrettshøgskole fra del to av kartleggingen, da vi ikke klarte å identifisere underenheter vi kunne relatere artiklene til, og anså at vi vil få med uforholdsvismessig mye FoU-utgifter og personale som ikke er relatert til forskning om offentlig sektor om vi inkluderer lærestedet i sin helhet. Av samme årsak er også Nasjonalt folkehelseinstitutt ikke med i ressursdelen. Norsk utenrikspolitisk institutt, NUPI, holdes også utenfor i den videre behandlingen, da vi antar at de primært forsker på forhold utenfor Norge, og fokus for denne kartleggingen er forskning om norsk offentlig sektor. Forskningsmiljøene som er nevnt i dette avsnittet vil imidlertid bli omtalt videre i dette kapitlet, i og med at de har artikler som er fanget opp i innkretsing.

2.2.1 Forskningsmiljøer ved universiteter og høyskoler

De 57 miljøene ved universiteter og høyskoler stod for 225 av de 271 artiklene som ble identifisert som forskning på offentlig sektor. Vedleggstabell V.1 viser hvilke institutter i universitets- og høyskolesektoren som publiserte vitenskapelig på dette temaet etter antall artikler hvert institutt bidro med.

41 av forskningsmiljøene som publiserte i de utvalgte publiseringskanalene i perioden 2010 til 2013 er tilknyttet et universitet. Alle landets åtte universiteter er representert, og Universitetet i Oslo hadde desidert flest artikler på feltet, se figur 2.3, som viser prosentvis fordeling av de identifiserte artiklene på lærestedstype.

Figur 2.3 Universiteter og høyskoler¹ med artikler om offentlig sektor i perioden 2010 til 2013. N=225.

¹ Andre læresteder omfatter to vitenskapelige høyskoler, sju statlige høyskoler, en privat høyskole med statsstøtte og et helseforetak.

Kilde: Web of science, CRISStin

Samtidig har vi identifisert artikler fra fire vitenskapelige høyskoler: Handelshøyskolen BI, Norges Handelshøyskole, Høgskolen i Molde og Norges idrettshøgskole. Handelshøyskolen BI hadde totalt 15 artikler. Av disse var det kun mulig å relatere sju til et institutt, slik at åtte står uten tilknytning til et konkret institutt. Sju av landets statlige høyskoler er representert, sammen med et universitetssykehus og en privat høyskole med statsstøtte.

Statsvitenskapelige, sosiologiske og økonomiske institutter ved de største universitetene er aktuelle med forskning på dette fagfeltet. De største fagmiljøene etter antall tidsskriftsartikler er Institutt for statsvitenskap (27 artikler) og ARENA – Senter for europaforskning (22 artikler), begge ved Universitetet i Oslo. Andre sentrale miljøer er Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap (14 artikler) og Institutt for økonomi (10 artikler), begge ved Universitetet i Bergen, Institutt for statsvitenskap og ledelsesfag ved Universitetet i Agder, samt Institutt for samfunnsøkonomi ved Norges Handelshøyskole (henholdsvis 14 og 11 artikler).

Vi har sett nærmere på totalt antall publikasjoner og publikasjonspoeng ved fire av forskningsmiljøene med flest vitenskapelige artikler innenfor de utvalgte Web of Science-kategoriene i perioden 2011-2013, det vil si Institutt for statsvitenskap og ARENA-senteret ved Universitetet i Oslo, Institutt for

administrasjon og organisasjonsvitenskap ved Universitetet i Bergen og Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved NTNU. For det første er monografier og antologier ikke inkludert, og dette utgjør en relativt stor andel av publikasjonspoengene ved disse instituttene. Ved alle disse instituttene utgjorde tidsskriftsartiklene omtrent halvparten av publikasjonspoengene. Monografier utgjorde relativt få publikasjonspoeng, mens mange hadde publisert i antologier.

Ved Institutt for statsvitenskap (UiO) falt vitenskapelige artikler i flere norskspråklige tidsskrifter utenfor, herunder Tidsskrift for velferdsforskning og Nordiske organisasjonsstudier. Samtidig er ikke publisering innenfor *International relations* og *Education and educational research* fanget opp. Ved Arena – Senter for Europaforskning (UiO) har vi ikke fått med publikasjoner på feltet sosiologi. Også her er det flere publikasjoner innenfor *Internasjonal relations* og i norskspråklige tidsskrifter. Ved Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap (UiB) er det flere artikler i kategoriene *Education and educational research* og *Management*, i tillegg til norskspråklige publikasjoner, som ikke er fanget opp. Også dette instituttet har flere publikasjoner i Nordiske organisasjonsstudier, samt i *Magma* og *Vardøger*.

Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved NTNU skiller seg litt fra de øvrige, ettersom mer enn halvparten av FoU-innsatsen ved dette instituttet var innenfor sosiologi i perioden. Også dette instituttet hadde mange artikler innenfor kategorien *International relations*, samt norskspråklige tidsskrifter som *Sosiologisk Tidsskrift*, *Tidsskrift for kjønnsforskning* og *Søkelys på arbeidslivet*. Dette instituttet skilte seg imidlertid fra de øvrige ved å publisere i veldig mange ulike tidsskriftkategorier, fra *Clinical neurologi* via *Hospitality, leisure, sport & tourism* til *Environmental studies*.

Det vi ser av denne gjennomgangen, er at vi ikke har fanget opp internasjonale studier, hvor det kan forekomme sammenligninger mellom norsk offentlig sektor og offentlig sektor i andre land. Vi har dessuten innledningsvis valgt å holde tidsskriftkategorier relatert til utdanningsforskning og velferdsforskning utenfor denne kartleggingen. Tilsvarende er mange norskspråklige tidsskrifter ikke inkludert, noe vi for øvrig var klar over da vi definerte metoden innledningsvis, og kun valgte å ta med de to nordiske tidsskriftene med flest artikler.

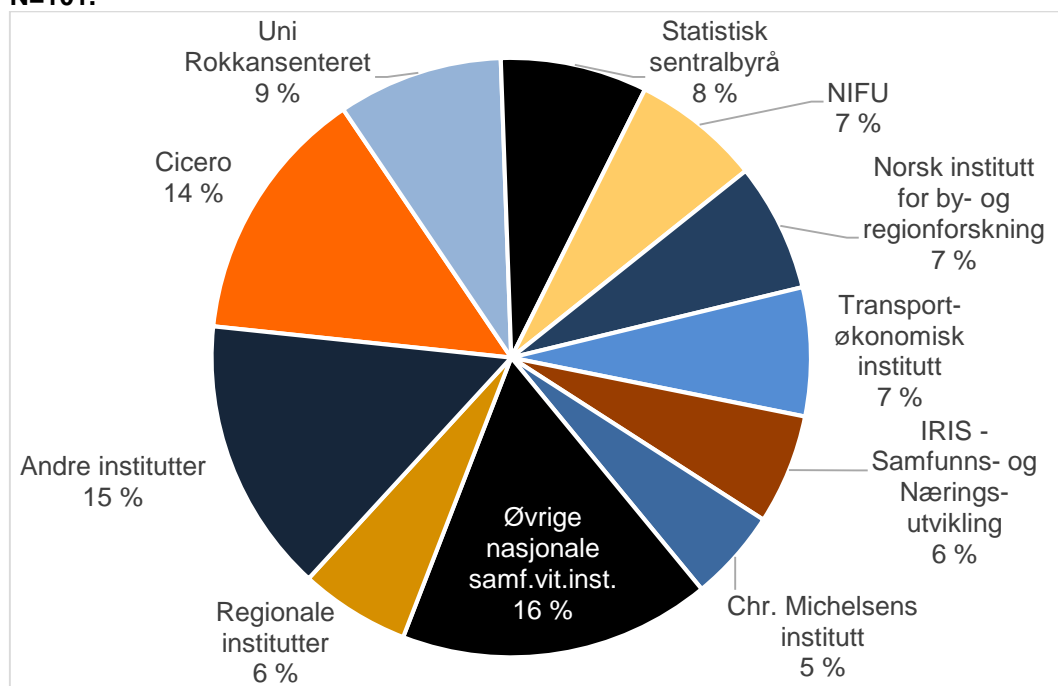
2.2.2 Forskningsmiljøer i instituttsektoren

I instituttsektoren har vi relatert 25 forskningsinstitutter til 101 av artiklene i de aktuelle tidsskriftene. Figur 2.4 viser de åtte instituttene med flest tidsskriftsartikler på feltet, øvrige institutter er presentert etter instituttgruppe.

Instituttsektormiljøene som har publisert artikler i de utvalgte tidsskriftene i perioden 2010 til 2013 er en svært heterogen gruppe. Utvalget omfatter både miljøinstitutter, nasjonale samfunnsvitenskapelige institutter, regionale institutter, primærnæringsinstitutter, teknisk-industrielle institutter og en rekke forskningsinstitutter og institusjoner med FoU som ikke er underlagt statlige retningslinjer for basisbevilgning til forskningsinstitutter. Flere av disse forskningsmiljøene er heleid av Staten, som STAMI og SIRUS.

Cicero hadde flest tidsskriftsartikler i perioden (14), fulgt av Uni Rokkansenteret (9) og forskningsavdelingen ved Statistisk sentralbyrå (8). Øvrige nasjonale samfunnsvitenskapelige institutter omfatter i alt sju forskningsinstitutter som til sammen hadde 17 vitenskapelige artikler i de utvalgte tidsskriftene. Regionale institutter omfatter fem institutter i tillegg til IRIS, mens Andre institutter er en sammensatt gruppe som omfatter både primærnærings- og teknisk-industrielle institutter (som NILF og SINTEF), i tillegg til miljøer som Folkehelseinstituttet og STAMI.

Figur 2.4 Miljøer i instituttsektoren¹ med artikler om offentlig sektor i perioden 2010 til 2013. N=101.

¹Andre institutter omfatter SINTEF teknologi og samfunn, STAMI, Nasjonalt folkehelseinstitutt, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning, GenØK og Norsk senter for bygdeforskning. Øvrige nasjonale samfunnsvitenskapelig institutter omfatter her Institutt for samfunnsforskning, Frischsenteret, Fridtjof Nansens Institutt, SIRUS, Samfunns- og næringslivsforskning, NUPI og NOVA, mens Regionale institutter inkluderer Møreforskning, Nordlandsforskning, Norut Tromsø, Vestlandsforskning og Østlandsforskning.

Kilde: *Web of science, CRISStin*

Som en kontroll av publiseringsanalysen for instituttsektoren, har vi sett på all vitenskapelig publisering registrert i CRISStin i perioden 2010-2013 for Cicero. Ciceros artikler som ikke er fanget opp av kartleggingen, er publisert i Web of Science-kategorier som Environmental sciences, Environmental studies, Meteorology and atmospheric sciences og Geosciences. Vi anser disse artiklene som relativt irrelevante for forskning om norsk offentlig sektor i denne sammenheng, da de i mindre grad fokuserer på de policy-relaterte sidene av disse temaene, og mer på de tekniske og fagspesifikke sidene.

2.3 Gjennomgang av Forskningsrådets prosjektoversikt

Forskningsrådet har fremskaffet en oversikt med 85 prosjekter de har kategorisert som forskning på norsk offentlig sektor i 2014. I alt elleve av Forskningsrådets programsatsinger er representert i denne prosjektlisten, med mellom 1 og 26 aktive prosjekter. DEMOSREG, Energi X, HELSEVEL og VRIs samhandlingsprosjekter er blant de mest sentrale programmene.

Vi har knyttet 62 av prosjektene til 35 hovedkontraktspartnere ved forskningsmiljøer i universitets- og høgskolesektoren eller instituttsektoren. Ett prosjekt hadde en kommunal hovedkontraktspartner, mens et annet hadde en virksomhet i næringslivet. Disse er holdt utenfor i den videre gjennomgangen. 28 av prosjektene hadde et forskningsinstitutt som hovedkontraktspartner, og totalt 13 forskningsinstitutter var representert. Universitetet i Oslo hadde åtte prosjekter, NTNU har seks, mens Universitetet i Tromsø og Universitetet i Bergen hadde henholdsvis tre og to prosjekter. Fire prosjekter har hovedkontraktspartner ved et helseforetak, disse holdes utenfor den videre kartleggingen.

I tillegg kommer en rekke programmer som kan ha relevans for forskning om offentlig sektor, hvor vi ikke har oversikt over konkrete prosjekter. Eksempler på dette er BIA, FRIPRO, FORFI og SAMKUL.

Tabell 2.4 Programmer med forskningsprosjekter om norsk offentlig sektor i 2014.

Program	Anslag antall aktive prosjekter i 2014
DEMOSREG	13
ENERGI X	6
EVASAM	1
EVA-NAV	1
HELSEVEL (HELSEOMSORG), undertema TJENESTER	26
Miljø2015	6
SAMRISK	3
SKATT	7
SMARTRANS	5
VAM	2
VRI 'Samhandlingsprosjekter' ¹	15
TOTALT	85

¹Samhandlingsprosjekter i VRI skal fremme kunnskapsflyt mellom bedrifter, forskningsmiljøer og offentlige aktører og slik styrke de regionale innovasjonssystemene. Prosjektansvarlig for samhandlingsprosjektene er som regel en fylkeskommune, men midlene fra VRI går ofte til partnerne fra de andre to sektorene (bedrifter, forskningsmiljøer).

Kilde: Norges forskningsråd

Av de 44 forskningsmiljøene som mottok forskningsrådsmidler klassifisert som forskning om norsk offentlig sektor, hadde om lag halvparten publisert artikler i de utvalgte tidsskriftene i perioden 2010-2013. Miljøene som ikke hadde slik publisering fordelte seg på alle de mest sentrale programmene gjengitt i tabell 2.4. Vi har valgt å inkludere alle miljøene som ikke ble identifisert via den bibliometriske kartleggingen i populasjonen av offentlig-sektor-miljøer, med unntak av Institutt for fredsforskning, PRIO. Disse er tatt ut av samme grunn som vi ekskluderte NUPI – de forsker primært på forhold utenfor Norge. Dette innebærer at ytterligere ni miljøer ble inkludert i populasjonen etter gjennomgangen av Forskningsrådets prosjektportefølje. Merk at Forskningsrådet i stor grad finansierer handlingsrettet forskning gjennom programmene i den utvalgte prosjektporteføljen. Dette skal ikke dekke publisering, og det er dermed ikke overraskende at vi fanger opp flere miljøer ved prosjektgjennomgangen.

2.4 Fagtilhørighet for forskningsmiljøer i universitets- og høgskolesektoren

I FoU-statistikkens spørreskjema blir respondentene i universitets- og høgskolesektoren, som nevnt i kapittel 1, bedt om å angi fordeling av FoU-aktiviteten på fagfelt. Vi har gjennomgått spørreskjemasvarene for 2013, og sett spesielt på statsvitenskap, samfunnsgeografi og ikke-samfunnsvitenskapelige miljøer som har oppgitt «samfunnsvitenskap – andre og felles fag». Totalt inkluderte vi dermed sju institutter etter gjennomgangen av FoU-statistikkens spørreskjema for 2013.

Vi har med bakgrunn i dette identifisert 45 miljøer ved universiteter og høgskoler som oppga at de hadde FoU-aktivitet innenfor statsvitenskap i 2013. Andelen statsvitenskap av total FoU-innsats oppgitt av disse miljøene varierer mellom 4 og 100 prosent. Vi vurderte å inkludere alle miljøer hvor minimum en tredjedel eller mer av FoU-aktiviteten i 2013 var innenfor statsvitenskap. Seksten av instituttene, sentrene og avdelingene med minimum en tredjedel av FoU-innsatsen innenfor statsvitenskap var allerede inkludert i publiseringsoversiktene, mens fire ikke hadde publikasjoner i de utvalgte tidsskriftene i perioden 2010-2013 og heller ikke var identifisert som mottakere av

prosjektmidler fra Forskningsrådet. Etter en gjennomgang av prosjektporteføljen oppgitt på hjemmesidene til disse miljøene, endte vi med å inkludere to av dem i utvalget.

Vi gjorde samme øvelse med miljøer som hadde oppgitt FoU-aktivitet innenfor samfunnsgeografi. Her hadde alle miljøene, med ett unntak, allerede blitt fanget opp i de to forutgående identifikasjonsrundene. Det siste miljøet er inkludert i utvalget.

For miljøer som hadde oppgitt «Samfunnsvitenskap – andre og felles fag», var vi opptatt av helsefaglige miljøer og miljøer med tverrfaglige profiler. Ettersom de fleste miljøene velger å spesifisere FoU-aktiviteten på disipliner som statsvitenskap og samfunnsgeografi, er det færre som velger kategoriene «andre og felles fag», slik at utvalget her bestod av 25 miljøer. Av disse var ni fanget opp tidligere i kartleggingen. Vi gikk inn og sjekket forskningsprosjekter på hjemmesidene til de øvrige. Ett institutt oppga at de forsket på «governance» i byplanlegging, mens et annet hadde et prosjekt fra Kommunal- og regionaldepartementet om kommunal og fylkeskommunal eiendomsforvaltning. Vi fanget også opp et fagmiljø med flere prosjekter innenfor helsetjenesteforskning, som ikke hadde kommet med gjennom de andre trinnene i kartleggingen. Dette resulterte i at ytterligere fire institutt ble inkludert i utvalget.

Vi har ikke kunnet gjennomføre det siste trinnet i modellen for instituttsektoren, ettersom FoU-statistikkens spørreskjema er annerledes utformet for denne sektoren. Det er derfor mulig vi har mistet noen forskningsmiljøer med forskning om norsk offentlig sektor. Blant instituttsektormiljøene som vi hadde forventet å fange opp, er Fafo, Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten og NTNU Samfunnsforskning. Alle disse er imidlertid inkludert i kartleggingen av velferdsforskning.

2.5 Relaterte undersøkelser

FoU-statistikkens spørreskjema inneholder en egen modul hvor respondentene blir bedt om å anslå FoU-aktiviteten innenfor utvalgte tematiske og teknologiske områder. Disse satsingsområdene defineres av regjeringens satsingsområder, og i 2013 er miljøene bedt om å anslå innsatsen innenfor felt som velferd, utdanning, IKT, bioteknologi og globale utfordringer, herunder Fornybar energi, Annen miljørelatert energi, Klimaforskning og –teknologi og Annen miljøforskning. Flere av disse feltene er nevnt i Forskningsrådets rapport om Innovasjon i offentlig sektor som spesielle satsingsområder på feltet.

For 2013 kartlegger NIFU utdanningsforskning og velferdsforskning, og rapporter fra disse kartleggingene vil foreligge våren 2015. Kartleggingen av utdanningsforskning ber respondentene om å fordele forskningsaktiviteten på forskningstemaer, hvor et av temaene er politikk og styringssystemer. Dette er et sentralt tema for forskning om norsk offentlig sektor. Gjennom denne kartleggingen vil Forskningsrådet dermed få oversikt over hvilke miljøer som hadde forskningsaktivitet på dette temaet i 2013. I 2011 ble det utført utdanningsforskning for 1 096 mill. kr (Gunnes et. al, 2013). Siste kartlegging av personalet innenfor utdanningsforskning viste at om lag 2100 forskere deltok i utdanningsforskning i 2009.

Kartleggingen av velferdsforskning som gjennomføres for 2013 undersøker også en kategori som er sentralt i forskning om norsk offentlig sektor: Tjenester, offentlig/privat organisering. Andre velferdsforsknings-kategorier med relevans for offentlig sektor er Internasjonal migrasjon og innvandring, det vil si forskning om internasjonal migrasjon, inn- og utvandring, integrering, utlendingsfelt, forholdet mellom minoritet og majoritet, asylpolitikk, flyktninger og globale utfordringer og Velferdsamfunnets kulturelle basis, bærekraft og oppslutning. Resultater fra kartleggingen som ble gjennomført av velferdsforskningen i 2011 finnes i Blystad m.fl. (2013), og viser at det ble utført FoU for 1,1 mrd. kr på feltet i 2011. I overkant av 1 600 forskere deltok i velferdsforskning dette året.

Vi har i denne kartleggingen om forskning på norsk offentlig sektor sett bort fra forskningsmiljøer på disse to feltene, ettersom det vil foreligge egne oversikter for disse miljøene.

Rettsvitenskap er et fagfelt hvor forskningen i stor grad dreier seg om norsk offentlig sektor. NIFU leverte i 2013 oppdaterte tall for FoU-aktiviteten ved de rettsvitenskapelige forskningsmiljøene i Norge, herunder også en analyse av publikasjonsmønstre (Gunnæs og Sivertsen 2013). Vi fant at 35 prosent av publikasjonene på det rettsvitenskapelige feltet i perioden 2008-2012 ble publisert i internasjonale tidsskrifter. Dette innebærer at nesten to tredjedeler av publikasjonene primært retter seg mot norske forhold. Vi har valgt å ikke inkludere de rettsvitenskapelige miljøene i den videre kartleggingen, fordi det allerede foreligger en oversikt over ressursituasjonen ved disse miljøene. I 2011 var det 400 personer i faglige/forskerstillinger ved landets ni rettsvitenskapelige institutter, og miljøene i universitets- og høyskolesektoren utførte FoU for om lag 280 mill. kr dette året.

3 FoU-utgifter

I dette kapittelet gir vi en oversikt over driftsutgifter til FoU i 2013 ved miljøer som utfører forskning om norsk offentlig sektor. Oversiktene omfatter universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter i instituttsektoren.

Vi har identifisert 93 institutter, avdelinger og sentre, heretter kalt offentlig-sektor-miljøer. Av disse var 54 forskningsmiljøer ved et universitet, 12 ved en høyskole og 27 i instituttsektoren. Komplette oversikt over enheter finnes i vedleggstabellene V.4 og V.5.

Det er et forutsetning at miljøet er en statistikk-enhet i FoU-statistikken for at vi har registrert personale og FoU-utgifter. Som tidligere nevnt har vi ekskludert Norges idrettshøyskole og Nasjonalt folkehelseinstitutt fordi vi ikke kunne relatere tidsskriftsartiklene til en seksjon, i tillegg er helseforetakene holdt utenfor ettersom de rapporterer data på institusjonsnivå. SINTEF Teknologi og samfunn og SINTEF IKT er ikke egne statistikk-enheter, ettersom SINTEF rapporterer data for hele stiftelsen samlet. Her har vi imidlertid oversikt over personalet på undernivå, slik at disse to enhetene er med i personaloversiktene, men ikke i presentasjonen av driftsutgifter til FoU. Ved Universitetet i Agder registreres FoU-utgifter på fakultetsnivå, slik at vi har tatt med hele fakultetet der vi har registrert publikasjoner ved et av instituttene. Det samme gjelder for enkelte statlige høyskoler.

Totalt ble det utført FoU for 3,3 mrd. kr ved offentlig-sektor miljøene i 2013, se tabell 3.1. Kjernemiljøer i universitets- og høyskolesektoren utførte FoU for 2,1 mrd. kr, mens 1,2 mrd. kr ble benyttet til FoU ved utvalgte forskningsmiljøer i instituttsektoren. Vi vet ikke hvor mye av dette som ble brukt til forskning om norsk offentlig sektor. Ved noen av de utvalgte forskningsmiljøene var denne forskningen blant hovedaktivitetene, men ved flertallet av forskningsmiljøene antar vi at forskning om norsk offentlig sektor kun utgjorde en mindre andel av FoU-innsatsen. Det ligger imidlertid ikke innenfor rammen av dette prosjektet å undersøke dette. Vi har primært konsentrert oss om å identifisere kjernemiljøene og presentere de totale ressursrammene til FoU i disse forskningsmiljøene.

Offentlig sektor var naturlig nok en viktigere finansieringskilde ved offentlig-sektor-miljøene enn for universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren samlet. I instituttsektoren finansierte offentlige kilder 84 prosent av FoU-utgiftene ved offentlig-sektor-miljøene, mot 67 prosent i sektoren som helhet. Ved universitetene og høyskolene var andelen offentlig finansiering den samme for offentlig-sektor-miljøene som ved lærestedstypen samlet.

Tabell 3.1 Nøkkeltall for FoU-utgifter ved forskningsmiljøer med forskning om norsk offentlig sektor og totalt i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren i 2013 etter utførende sektor og finansiering.

	Universitets- og høyskolesektoren	Instituttsektoren	Totalt	Andel av total
Total FoU	15 069	11 689	26 758	100 %
Offentlig finansiert	13 283	7 781	21 064	79 %
Privat finansiert	1 785	3 908	5 694	21 %
Offentlig-sektor miljøer	2 055	1 222	3 276	100 %
Offentlig finansiert	1 812	1 034	2 846	87 %
Privat finansiert	242	188	430	13 %

Kilde: NIFU

3.1 Driftsutgifter til FoU ved miljøer i universitets- og høyskolesektoren

Driftsutgifter til FoU ved universitets- og høyskolemiljøer som utførte forskning om norsk offentlig sektor beløp seg i 2013 til 2,1 mill. kr. Dette tilsvarte 14 prosent av samlede driftsutgifter til FoU dette året. Til sammenligning utgjorde driftsutgifter til FoU innenfor velferd kr 0,7 mrd. kr og innenfor utdanning kr 1,1 mrd. kr i sektoren, mens det ble utført helse og helsetjenesteforskning for kr 5,3 mrd. kr. I sistnevnte kategori inngår universitetssykehusene i sin helhet. Innenfor tematiske felt som klima og IKT ble det utført FoU for henholdsvis 0,5 mrd. kr og 1,1 mrd. kr i universitets- og høyskolesektoren i 2013.

Forskningsmiljøer ved universitetene stod for 79 prosent, tilsvarende 1,6 mill. kr, av driftsutgiftene til FoU i utvalget. Forskningen om norsk offentlig sektor i universitets- og høyskolesektoren kan dermed sies å være konsentrert ved landets universiteter.

Forskningsmiljøer innenfor samfunnsvitenskapelige fag var de mest sentrale innenfor forskning om norsk offentlig sektor ved universiteter og høyskoler i 2013. Disse miljøene stod for over 60 prosent av driftsutgiftene til FoU i utvalget. Eksempler på forskningsmiljøer innenfor samfunnsvitenskapelige fag er Institutt for statsvitenskap ved Universitetet i Oslo, Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap ved Universitetet i Bergen, Institutt for samfunnsøkonomi ved NTNU, Handelshøyskolen ved UMB og Avdeling for økonomi og ledelsesfag ved Høgskolen i Hedmark.

Medisin og helsefagsmiljøer stod for 23 prosent av driftsutgiftene til FoU blant de utvalgte miljøene. Dette dreier seg i mange tilfeller om miljøer med helsetjenesteforskning. Ved flertallet av disse miljøene er ikke helsetjenesteforskning det mest sentrale forskningsfeltet. Klinisk institutt 1 ved Universitetet i Bergen, Institutt for helse og samfunn ved universitetet i Oslo og Institutt for samfunnsmedisin ved både Universitetet i Tromsø og NTNU er inkludert her.

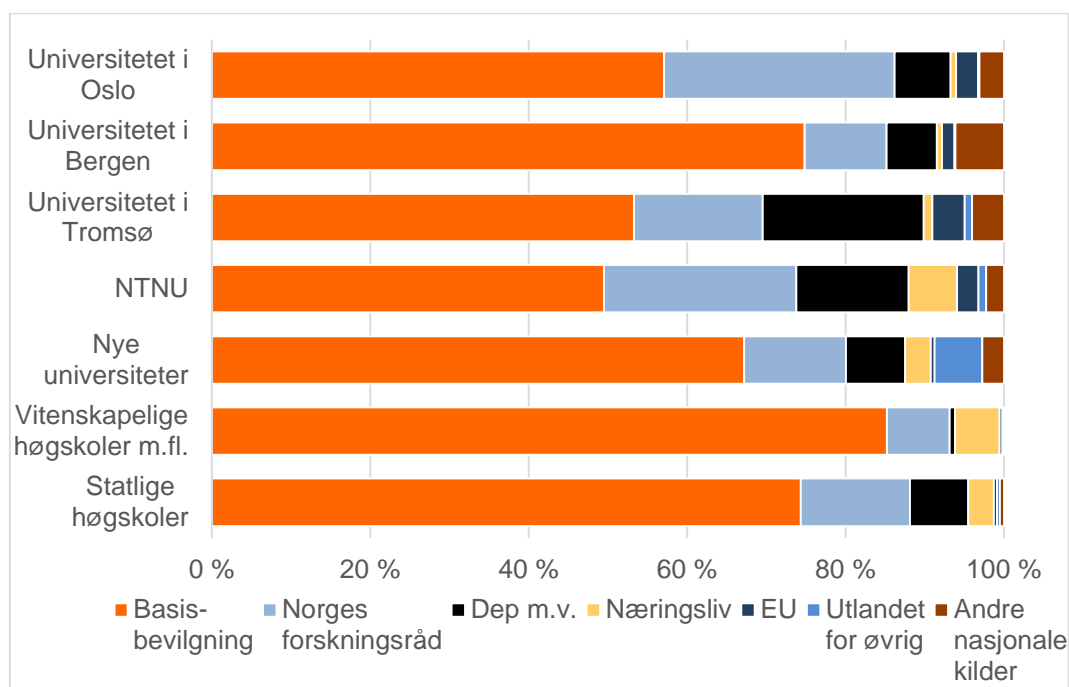
Miljøer innenfor MNT-fag, det vil si matematikk og naturvitenskap og teknologi, stod for 12 prosent av driftsutgiftene til FoU i de utvalgte forskningsmiljøene ved universiteter og høyskoler. Blant annet inngår Avdeling for tekniske, økonomiske og maritime fag ved Høgskolen Stord/Haugesund og Institutt for industriell økonomi, risikostyring og planlegging ved Universitetet i Stavanger som MNT-miljøer. Det er nærliggende å tro at en stor del av forskningen om offentlig sektor vil være knyttet til den økonomiske delen av disse avdelingene, men de fremgår her som MNT-faglige¹.

¹ I universitets- og høyskolesektoren tilordnes institutter, sentre og avdelinger fagområde etter mestkriteriet på bakgrunn av enhetenes svar i FoU-statistikkens spørreskjema.

Totalt ble 64 prosent av driftsutgiftene til FoU i utvalget finansiert over basisbevilgningen i 2013. Norges forskningsråd var nest viktigste finansieringskilde med 18 prosent av driftsutgiftene til FoU. Tredje største finansieringskilde var departementer og andre offentlige organer, inkludert fylker og kommuner, med 9 prosent av totalen.

Sammenlignet med driftsutgifter i universitets- og høyskolesektoren totalt, stod midler fra Forskningsrådet for en litt større andel av driftsutgiftene til FoU ved miljøene i utvalget, det samme gjaldt for midler fra departementer og underliggende enheter. Generelt hadde miljøene i utvalget samlet en litt høyere andel ekstern finansiering enn snittet for universiteter og høyskoler.

Figur 3.1 Driftsutgifter til FoU ved forskningsmiljøer i universitets- og høyskolesektoren med forskning om offentlig sektor i 2013 etter institusjon og hovedfinansieringskilde¹. Prosent. N= 2 055 mill. kr.

¹Dep m.v. omfatter departementer og underliggende enheter, samt fylker og kommuner. Andre nasjonale kilder omfatter medisinske fonds og øvrige fonds, samt lærestedenes egne inntekter.

Kilde: NIFU

Det er store forskjeller mellom universitetsmiljøer og høyskolemiljøer når det gjelder finansieringen ved offentlig-sektor-miljøene, se figur 3.1. Andelen basisfinansiering var betydelig høyere ved både vitenskapelige og statlige høyskoler enn ved universitetene. Forskningsrådsmidlene utgjorde dessuten en mye større andel av driftsutgiftene ved universitetene, enn ved høyskolene. Ved universitetene hadde offentlig-sektor-miljøene ved Universitetet i Bergen den største andelen basismidler, fulgt av de fire nye universitetene. Høyest andel forskningsrådsmidler hadde forskningsmiljøene ved Universitetet i Oslo og NTNU, mens andelen midler fra departementer og andre offentlige organer var høyest ved Universitetet i Tromsø og NTNU.

3.2 Driftsutgifter til FoU ved miljøer i instituttsektoren

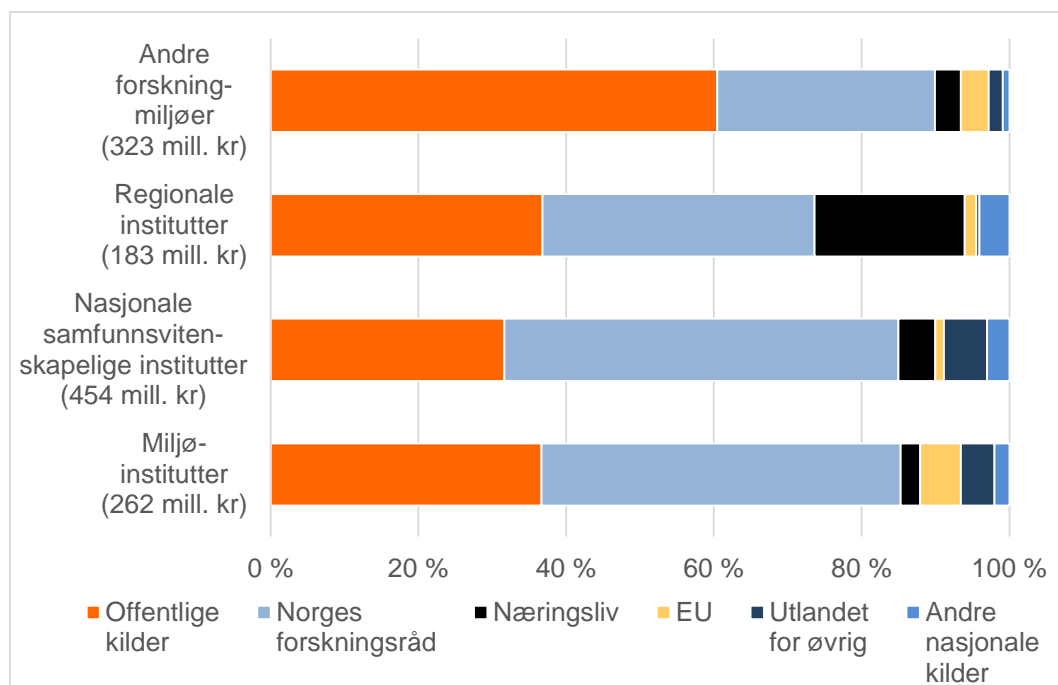
Driftsutgifter til FoU ved forskningsinstitutter som utførte forskning om norsk offentlig sektor, beløp seg i 2013 til 1,2 mrd. kr. Til sammenligning utgjorde driftsutgifter til FoU innenfor velferd kr 0,6 mrd. kr og innenfor utdanning kr 0,1 mrd. kr i sektoren, mens det ble utført helse og helsetjenesteforskning for 1,5 mrd. kr. I sistnevnte kategori inngår helseforetak som ikke er universitetssykehus. Innenfor tematiske felt som klima og IKT ble det utført FoU for henholdsvis 0,7 mrd. kr og 4,1 mrd. kr i instituttsektoren i 2013.

Nesten 40 prosent av FoU-utgiftene ved instituttsektormiljøene i utvalget er knyttet til et nasjonalt samfunnsvitenskapelig forskningsinstitutt. Blant disse instituttene finner vi NOVA, NIFU og Rokkansenteret. 21 prosent av FoU-utgiftene i utvalget skriver seg fra et miljøinstitutt, herunder Cicero, NIBR, TØI og NIKU, mens 11 prosent er utført ved et regionalt forskningsinstitutt, som Nordlandsforskning, Møreforskning og Østlandsforskning.

Den mest sammensatte kategorien i utvalget var «Andre forskningsmiljøer», som stod for om lag en fjerdedel av driftsutgiftene til FoU på feltet. Dette er en særdeles heterogen gruppe, bestående av primærnæringsinstitutter, teknisk-industrielle institutter og institutter utenfor ordningen for statlig finansiering av forskningsinstitutter. Miljøer i denne kategorien er blant annet Statens arbeidsmiljøinstitutt, Statistisk sentralbyrås forskningsavdeling og Norsk senter for bygdeforskning.

Norges forskningsråd var den viktigste finansieringskilden ved offentlig-sektor-miljøene i instituttsektoren, med 44 prosent av driftsutgiftene til FoU i 2013. Departementer og andre offentlige organer stod for litt over 40 prosent, mens utlandet som tredje viktigste finansieringskilde stod for sju prosent. Av dette utgjorde forskningsmidler fra EU tre prosentpoeng.

Figur 3.2 Driftsutgifter til FoU ved forskningsmiljøer i instituttsektoren med forskning om offentlig sektor i 2013 etter type institutt og hovedfinansieringskilde. Prosent. N=1 222 mill. kr.

Kilde: NIFU

Offentlig-sektor-miljøene hadde en betydelig høyere andel forskningsrådsfinansiering enn instituttsektoren totalt, hvor andelen var 22 prosent. Andelen med forskningsrådsfinansiering var størst ved de nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene og miljøinstituttene, lavest ved andre forskningsmiljøer. I sistnevnte kategori var offentlige kilder utenom Norges forskningsråd den viktigste

finansieringskilden, og stod for 60 prosent av driftsutgiftene til FoU i 2013. Mange av miljøene i denne kategorien er statlige eide forskningsinstitutter, som STAMI og Statistisk sentralbyrås forskningsavdeling, noe som får betydning for fordelingen på finansieringskilde.

Næringslivet finansierte om lag 20 prosent av driftsutgiftene i instituttsektoren totalt i 2013, men ikke overraskende var næringslivsandelen relativt lav ved offentlig-sektor-miljøene, kun seks prosent. De regionale forskningsinstituttene skiller seg ut med den største andelen FoU-midler fra næringslivet, 20 prosent.

Utlandet var en viktigere finansieringskilde for offentlig-sektor-miljøene enn næringslivet, og spesielt ved miljøinstituttene og andre forskningsmiljøer var midler fra EUs rammeprogram sentrale.

4 Menneskelige ressurser

I dette kapitlet ser vi på sammensetningen av forskerpersonalet ved fagmiljøene som utfører forskning om norsk offentlig sektor. Vi vet ikke hvilke ansatte som utfører denne forskningen, og vil derfor presentere det totale forskerpersonalet ved forskningsmiljøene i utvalget. Avslutningsvis vil vi se nærmere på rekrutteringen til forskningsmiljøer med forskning om offentlig sektor.

Universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren har til dels svært forskjellige stillingsstrukturer, samtidig som de ulike institusjonene i de to sektorene har forskjellig innretning på sin aktivitet. Der universitetene og høgskolene har tre primæroppgaver: undervisning, forskning og formidling, dreier aktiviteten i instituttsektoren seg om forskning og formidling, en del institusjoner i sektoren har også forvaltningsoppgaver. Dette gjenspeiles i stillingsstrukturene, der instituttsektoren ikke opererer med undervisningsstillinger.

Universitetene og høgskolene benytter den statlige standarden for stillinger, og har de samme stillingstitlene og -kodene, men sammensetningene av personalet er forskjellig. Ved universitetene dominerer professor- og førsteamanuensisstillinger, og det er få førstelektorer og universitetslektorer. Ved høgskolene er derimot lektorstillingen den mest brukte stillingen.

Forskningsinstituttene har ikke noen samordnet stillingsstruktur på samme måte som institusjonene i universitets- og høgskolesektoren. Sektoren består av mange heterogene forskningsinstitusjoner og andre institusjoner med FoU, med egne stillingssystemer og opprykksordninger. Unntaket er statlig eide forskningsinstitutter, som bruker de samme stillingskodene for forskerstillinger som er i bruk ved universiteter og høgskoler.

For å muliggjøre sammenligning mellom institutter i instituttsektoren og læresteder i universitets- og høgskolesektoren, har NIFU foretatt en tredeling av forskerpersonalet i instituttsektoren etter modell av de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene; forsker I, forsker II og forsker III. Forsker I har professorkompetanse, mange av disse har bistilling som professor II i UoH-sektoren, de har doktorgradskompetanse og/eller lang fartstid i forsknings-systemet. Forsker II har minimum doktorgradskompetanse, mens forsker III ikke har dette. Denne tredelingen av forskerpersonalet i instituttsektoren kan til en viss grad sammenlignes med stillinger med samme krav til kompetanse ved universitetene og høgskolene. Professor og forsker I er toppnivået, dernest følger førsteamanuensis og forsker II, og nederst på karrierestigen blant de faste stillingene finner vi universitets- og høgskolelektorer som har samme kompetansekrav som forsker III.

Litt under 4 700 personer i forsker-/faglig stilling var tilsatt ved offentlig-sektor-miljøene i 2013, se tabell 4.1. Som nevnt over forsker kun en del av disse på offentlig sektor. Halvparten av forskerpersonalet var tilsatt ved et universitet, en tredjedel i instituttsektoren og de øvrige ved en høgskole.

Av det totale forskerpersonalet ved offentlig-sektor-miljøene var 42 prosent kvinner i 2013. Dette er litt lavere enn i den totale forskerpopulasjonen. Andelen kvinner var merkbart lavere i begge sektorer. I universitets- og høyskolesektoren har dette blant annet sammenheng med at flere av de utvalgte forskningsmiljøene er innenfor økonomiske fag, hvor det tradisjonelt er flere menn enn kvinner.

Tabell 4.1 Nøkkeltall for forskerpopulasjonen ved forskningsmiljøer med forskning om norsk offentlig sektor og i den totale forskerpopulasjonen i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren i 2013 etter utførende sektor.

	Offentlig-sektor-miljøene			Total forskerpopulasjon		
	Universitets- og høyskolesektoren	Institutt-sektor	Totalt	Universitets- og høyskolesektoren	Institutt-sektor	Totalt
Antall	3 226	1 436	4 662	22 588	8 540	31 128
Kvinneandel (%)	44 %	38 %	42 %	47 %	42 %	45 %
Andel professorer/ forsker 1 ¹ (%)	23 %	28 %	25 %	16 %	20 %	17 %
Andel stipendiater (%)	26 %	7 %	20 %	24 %	8 %	20 %
Andel med doktorgrad ² (%)	68 %	55 %	63 %	59 %	52 %	57 %
Gjennomsnittsalder (år)	46	45	46	46	45	46

¹ Forskerne i instituttsektoren er delt inn i tre nivåer; forsker I er forskere med professorkompetanse, forsker II er forskere med doktorgradskompetanse og forsker III mangler doktorgradskompetanse. Denne inndelingen er gjort av NIFU.

² Omfatter også lisensiatgrader. Doktorgradsstipendiater er holdt utenfor ved beregning av doktorgrads-andel.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Hver fjerde forsker ved offentlig-sektor-miljøene var professor eller forsker I, det vil si forsker med professorkompetanse. Dette er høyere enn i den totale populasjonen, og gjelder i begge sektorer. Andelen stipendiater var totalt den samme ved offentlig-sektor-miljøene som i den totale forskerpopulasjonen.

Neste to tredjedeler av forskerne/det faglige personalet, eksklusive stipendiater, ved offentlig-sektor-miljøene hadde doktorgrad i 2013. Dette er høyere enn for den totale forskerpopulasjonen i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren, hvor doktorgradsandelen var 57 prosent. Det er spesielt ved høyskolene at doktorgradsandelen er mye høyere ved offentlig-sektor-miljøene enn i den totale forskerpopulasjonen.

Gjennomsnittsalderen ved offentlig-sektor-miljøene var 46 år i 2013, den samme som for den totale forskerpopulasjonen. Gjennomsnittsalderen var høyest ved høyskolene, 50 år, og lavest ved universitetene med 45 år, og skiller seg i liten grad fra den totale forskerpopulasjonen.

4.1 Forskere/faglig personale ved enheter ved universiteter og høyskoler med forskning om norsk offentlig sektor

Offentlig-sektor-miljøene ved universitetene og høyskolene hadde i overkant av 3 200 forskere/faglig personale i 2013. Hver fjerde av disse forskerne var tilsatt ved en høyskole, de øvrige ved et universitet. Stipendiat og vit.ass. var den største stillingsgruppen med 29 prosent av forskerpersonalet, samtidig var hver fjerde forsker ved disse miljøene i professorstilling og hver femte i førsteamanuensisstilling.

4.1.1 Stillingsstruktur ved universiteter og høyskoler

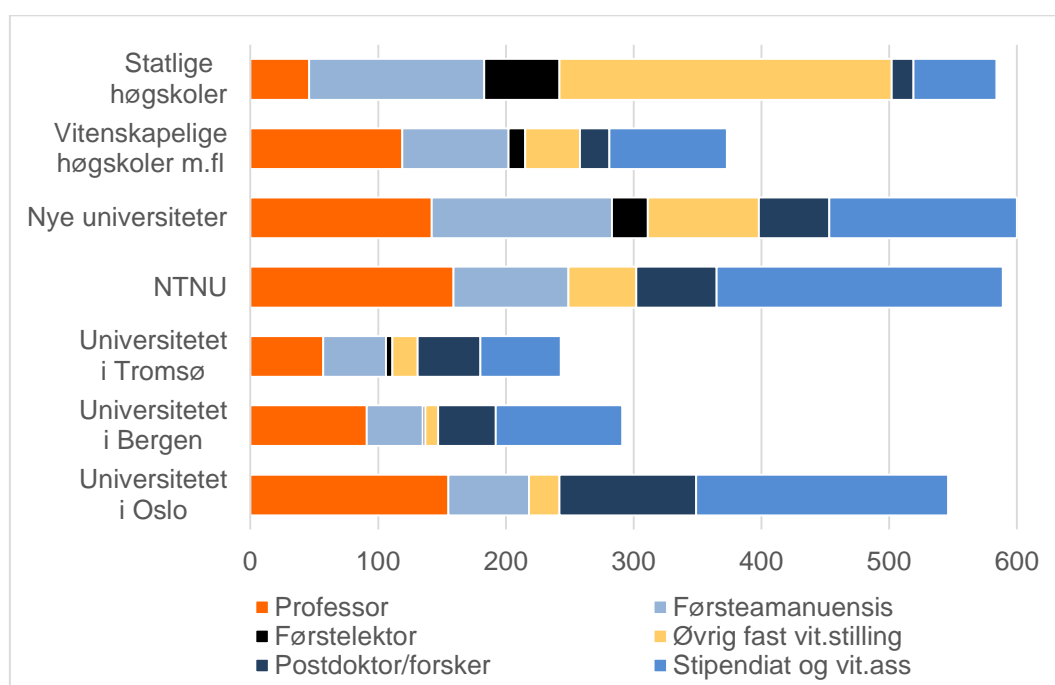
Universitetet i Oslo og NTNU var lærestedene med flest forskere/faglig personale i 2013 ved miljøer med forskning om norsk offentlig sektor, henholdsvis 550 og 590. De fire nye universitetene, det vil si

UMB, Universitetet i Stavanger, Universitetet i Agder og Universitetet i Nordland, hadde til sammen 600 forskere ved offentlig-sektor-miljøer.

I alt 580 personer var tilsatt i forsker-/faglige stillinger ved offentlig-sektor-miljøene ved statlige høyskoler i 2013, mens 370 var tilsatt ved vitenskapelige høyskoler m.fl. Statlige høyskoler omfatter her Høgskolen i Bergen, Høgskolen i Buskerud, Høgskolen i Harstad, Høgskolen i Hedmark, Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Oslo og Akershus, Høgskolen i Sogn og Fjordane, Høgskolen i Stord/Haugesund, Høgskolen i Sør-Trøndelag og Høgskolen i Vestfold, mens vitenskapelige høyskoler m.fl omfatter Norges Handelshøyskole, Handelshøyskolen BI, Høgskolen i Molde og Diakonhjemmet høyskole.

Høgskolelektorene var den største stillingsgruppen blant offentlig-sektor-forskerne ved de statlige høyskolene i 2013, fulgt av førsteamanuensene. Stipendiater og vit.ass utgjorde kun 11 prosent av personalet, noe som er en betydelig lavere andel enn ved universitetene og de vitenskapelige høyskolene.

Figur 4.1 Forskere/faglig personale ved offentlig-sektor-miljøer i universitets- og høyskolesektoren i 2013 etter stilling¹ og institusjon.

¹Øvrig fast vit.stilling omfatter universitets- og høyskolelektor, amanuensis og faglige ledere, det vil si dekan og instituttleder.

Kilde: NIFU

Ved de fire breddeuniversitetene, som her presenteres hver for seg, var stipendiatene den største stillingsgruppen ved alle fire universiteter. Samtidig utgjorde professorene nær 30 prosent av forskerne/det faglige personalet både ved NTNU, Universitetet i Oslo og Universitetet i Bergen, samt litt under en fjerdedel ved Universitetet i Tromsø. Andelen professorer er mye høyere enn andelen førsteamanuenser ved disse miljøene, noe som indikerer at dette er miljøer med lav kvinneandel og høy gjennomsnittsalder blant det faste personalet. Andelen personer i førstelektor og universitetslektorstilling er lav ved disse lærestedene, samtidig er andelen postdoktorer og forskere tilsatt på prosjekt betydelig høyere enn ved høyskolene.

Ved de vitenskapelige høyskolene er stillingsstrukturen ganske lik breddeuniversitetene. Ved de statlige høyskolene utgjorde høyskolelektorene den største stillingsgruppen i 2013, fulgt av førsteamanuensene. Her var det færre professorer og stipendiater.

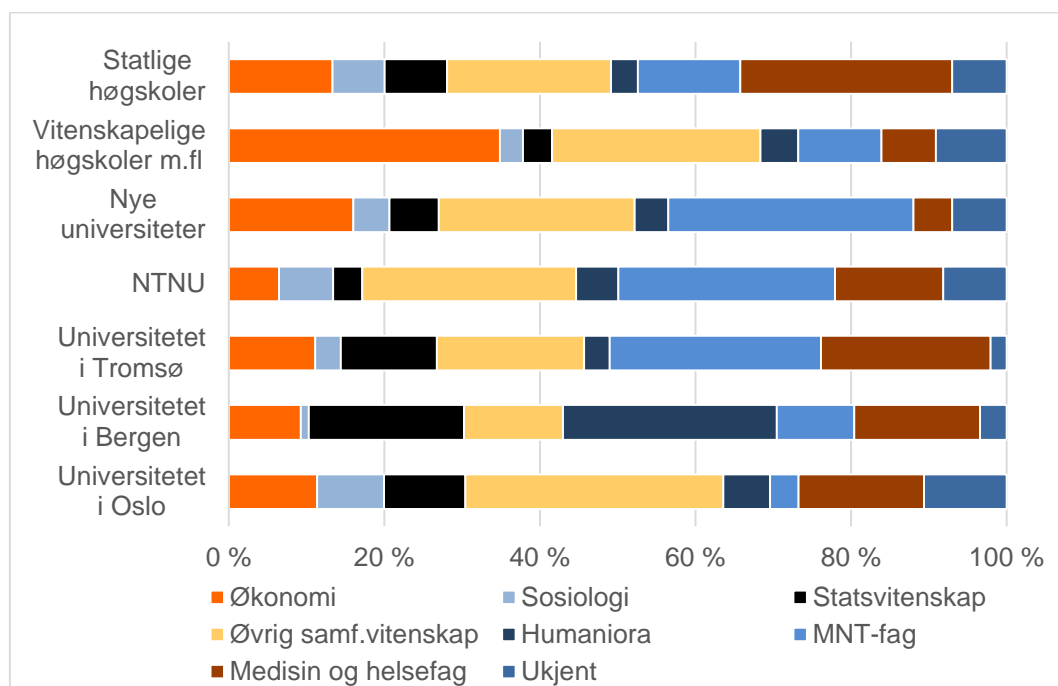
Stillingsstrukturen ved de nye universitetene er i en mellomstilling mellom høgskolene og de gamle breddeuniversitetene, med en høyere andel av personalet i lektorstillinger enn ved breddeuniversitetene, men likevel lavere enn ved de statlige høgskolene. Andelen av personale i stipendiatstillinger er også høyere ved de nye universitetene enn ved de statlige høgskolene, men lavere enn ved breddeuniversitetene. Her er det dessuten like mange professorer som førsteamanuenser.

Stillingsstrukturen ved offentlig-sektor-miljøene avviker fra universiteter og høgskoler generelt ved at det er høy andel stipendiater og professorer ved høgskolemiljøene, og den største forskjellen er at andelen professorer er noe høyere i vårt utvalg.

4.1.2 Utdanningsbakgrunn ved universiteter og høgskoler

Miljøene identifisert med forskning om offentlig sektor er en heterogen gruppe, fra alle fagfelt. Dette gjenspeiles også når vi ser på personalets utdanningsbakgrunn. Vi har valgt å skille ut noen samfunnsvitenskapelige disipliner spesielt, ettersom det var mange ansatte med utdanning fra disse: Økonomi, sosiologi og statsvitenskap. Figur 4.2 viser prosentvis fordeling av forskerpersonalet ved universiteter og høgskoler etter institusjon/institusjonstype og utdanningsfag.

Figur 4.2 Forskere/faglig personale ved offentlig-sektor-miljøer i universitets- og høgskolesektoren i 2013 etter utdanningsfag¹ og institusjon. Prosent.

¹Øvrig samfunnsvitenskapelige fag omfatter her sosialantropologi, psykologi, pedagogikk, juridiske fag, og andre og felles fag innenfor samfunnsvitenskap. MNT-fag omfatter matematikk, naturvitenskap og teknologiske fag samt landbruks-, fiskerifag og veterinærmedisin. Annet/ukjent omfatter utdanning av lavere grad og personer der opplysninger om utdanning mangler i Forskerpersonalregisteret.

Kilde: NIFU

Forskernes utdanningsbakgrunn er svært sammensatt og varierer mellom lærestedene, avhengig av hvilken type fagmiljøer som er inkludert i kartleggingen.

Forskerpersonale med samfunnsvitenskapelig utdanning utgjorde over halvparten av forskerpersonalet ved offentlig-sektor-miljøene i universitets- og høgskolesektoren i 2013. Ved de statlige høgskolene hadde halvparten av forskerne samfunnsvitenskapelig utdanningsbakgrunn, Nest største gruppe hadde helsefaglig utdanning. Vi har fanget opp flere tverrfaglige avdelinger innenfor

samfunnsvitenskap, men også en del avdelinger innenfor helse- og sosialfag. Ved de vitenskapelige høgskolene har vi fanget opp flere økonomiske forskningsmiljøer, og forskere med økonomiutdanning utgjorde over en tredjedel av forskerpersonalet. Nesten 70 prosent av forskerne i utvalget ved denne lærestedstypen hadde samfunnsvitenskapelig utdanning.

Ved de nye universitetene utgjorde personale med utdanning innenfor MNT-fag den største forskergruppen. I denne gruppen finner vi personale fra tre institutter ved UMB, herunder Noragric og Institutt for naturforvaltning, samt personale fra Institutt for industriell økonomi, risikostyring og planlegging ved Universitetet i Stavanger. Forskere med utdanningsbakgrunn fra andre samfunnsvitenskapelige fag var den nest største gruppen, fulgt av økonomer. Samlet hadde om lag halvparten av personalet ved offentlig-sektor-miljøene ved de nye universitetene samfunnsvitenskapelig utdanningsbakgrunn.

Også ved NTNU utgjorde personale med MNT-fag den største gruppen, men dette er ikke overraskende, lærestedets forskningsprofil tatt i betraktning. Også her var personale med annen samfunnsvitenskapelig utdanning en stor gruppe, herav flere psykologer og samfunnsgeografer. Ved NTNU har vi også fanget opp noen store medisin- og helsefaglige miljøer, noe som gjenspeiler seg i en relativt stor andel personale med utdanning på dette feltet.

Ved offentlig-sektor-miljøene ved Universitetet i Tromsø hadde halvparten av forskerpersonalet samfunnsvitenskapelig utdanningsbakgrunn, men vi har også fanget opp mange forskere med MNT-utdanning og medisin- og helsefaglig utdanning. Forskningsmiljøer i utvalget er Norges fiskerihøgskole, samt Institutt for samfunnsmedisin, i tillegg til det tverrfaglige instituttet Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging.

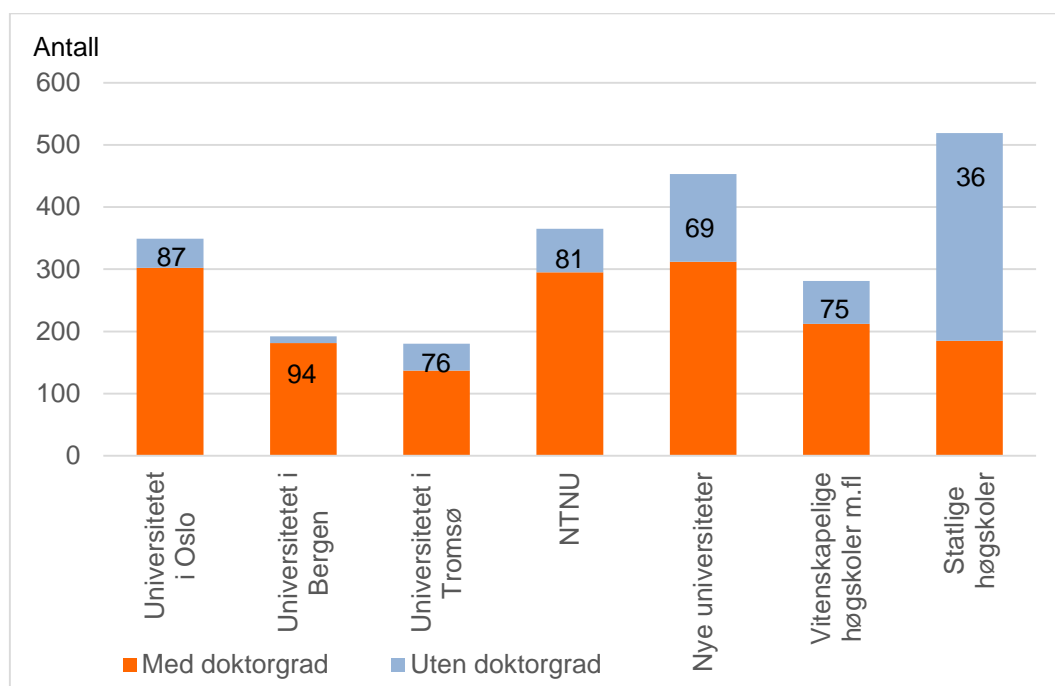
Universitetet i Bergen skiller seg fra de øvrige lærestedene ved at den største gruppen blant forskerpersonalet ved offentlig-sektor-miljøene har sin utdanningsbakgrunn fra humaniora. Dette har sammenheng med at vi har fanget opp Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap som er et stort institutt med mange historikere og arkeologer. Nest største utdanningsgruppe ved Universitetet i Bergen var statsviterne, som primært er tilsatt ved Institutt for sammenliknende politikk og Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap. Forskere med samfunnsvitenskapelig utdanningsbakgrunn utgjorde i overkant av 40 prosent av personalet ved offentlig-sektor-miljøene ved lærestedet, noe som er den laveste andelen samfunnsvitere i figuren.

Ved Universitetet i Oslo har størst andel av forskerne ved offentlig-sektor-instituttene annen samfunnsvitenskapelig utdanning, primært pedagoger og jurister, i tillegg til en del samfunnsgeografer. Institutt for pedagogikk og Institutt for rettsvitenskap er begge inkludert i utvalget. Ved dette lærestedet var det omtrent like mange fra hver av utdanningskategoriene økonomi, sosiologi og statsvitenskap. Samlet utgjorde forskerpersonalet med samfunnsvitenskapelig utdanningsbakgrunn over 60 prosent av forskerne ved offentlig-sektor-miljøene ved lærestedet. Nest største utdanningsgruppe ved Universitetet i Oslo var forskere med bakgrunn fra medisin og helsefag, hvor vi blant annet har med Institutt for helse og samfunn i utvalget.

Totalt hadde to tredjedeler av forskerpersonalet, eksklusive stipendiater og vit.ass., ved offentlig-sektor-miljøene en doktorgrad i 2013. Spesielt ved universitetene var andelen forskerpersonale med doktorgrad høy, noe figur 4.3 viser. Universitetene har den høyeste andelen forskerpersonale i professor- og førsteamanuensisstilling, og har også flest postdoktorer, så dette er ikke overraskende. De nye universitetene, samt Universitetet i Tromsø, som i større grad har profesjonsutdanninger på bachelornivå, har noe lavere doktorgradsandel enn universitetene i Oslo, Bergen og Trondheim.

Ved de statlige høgskolene er doktorgradsandelen i offentlig-sektor-miljøene betydelig lavere enn ved universitetene og de vitenskapelige høgskolene. Som tidligere vist, var høgskolelektorene den største stillingsgruppen ved denne lærestedstypen, og det stilles ikke krav til doktorgrad i denne stillingen.

Figur 4.3 Forskere med og uten doktorgrad ved offentlig-sektor-instituttene i universitets- og høgskolesektoren i 2013 etter lærestedstype. Doktorgradsandel angitt i prosent.

Kilde: NIFU

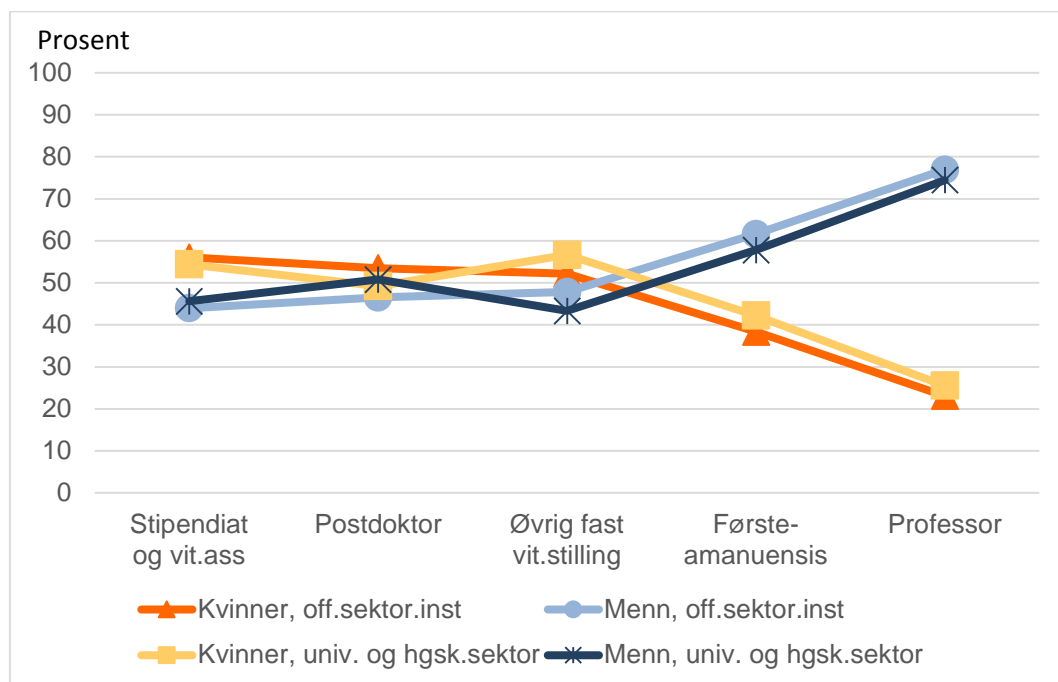
I alt 1 600 personer ved offentlig-sektor-miljøene ved universiteter og høyskoler hadde en doktorgrad i 2013. Av disse hadde 340, eller hver femte, avlagt doktorgraden i utlandet. To tredjedeler av doktorandene var menn, og andelen menn med utenlandsk doktorgrad var høyere enn andelen kvinner med doktorgrad fra utlandet, 23 mot 17 prosent.

4.1.3 Alder og kjønn ved universiteter og høyskoler

Kvinneandelen blant forskerpersonalet ved offentlig-sektor-miljøene ved universiteter og høyskoler var 44 prosent i 2013. Dette er lavere enn i den totale forskerpopulasjonen i sektoren.

Ser vi nærmere på karrierestigen for offentlig-sektor-miljøene, se figur 4.4, finner vi at kvinneandelen på stipendiat-nivå ikke avviker nevneverdig fra universitets- og høyskolesektoren totalt. På postdoktornivået er kvinneandelen ved offentlig-sektor-miljøene høyere enn i universitets- og høyskolesektoren totalt, mens andelen kvinner for øvrig fast vitenskapelig stilling er høyere i den totale forskerpopulasjonen enn i utvalget. På førsteamanuensis-nivå er kvinneandelen noe lavere ved offentlig-sektor-miljøene enn i totalpopulasjonen, mens kvinneandelen på professornivå er omtrent som for professorer i den totale populasjonen. Karrierestigen for kvinner og menn i offentlig-sektor-miljøene er dermed relativt likt det man finner i universitets- og høyskolesektoren generelt, med mange kvinner på lavere nivå, mens mennene er i flertall på toppnivå.

Figur 4.4 Andelen kvinner og menn på den akademisk karrierestigen¹ ved offentlig-sektor-miljøene og universitets- og høgscolesektoren totalt i 2013.

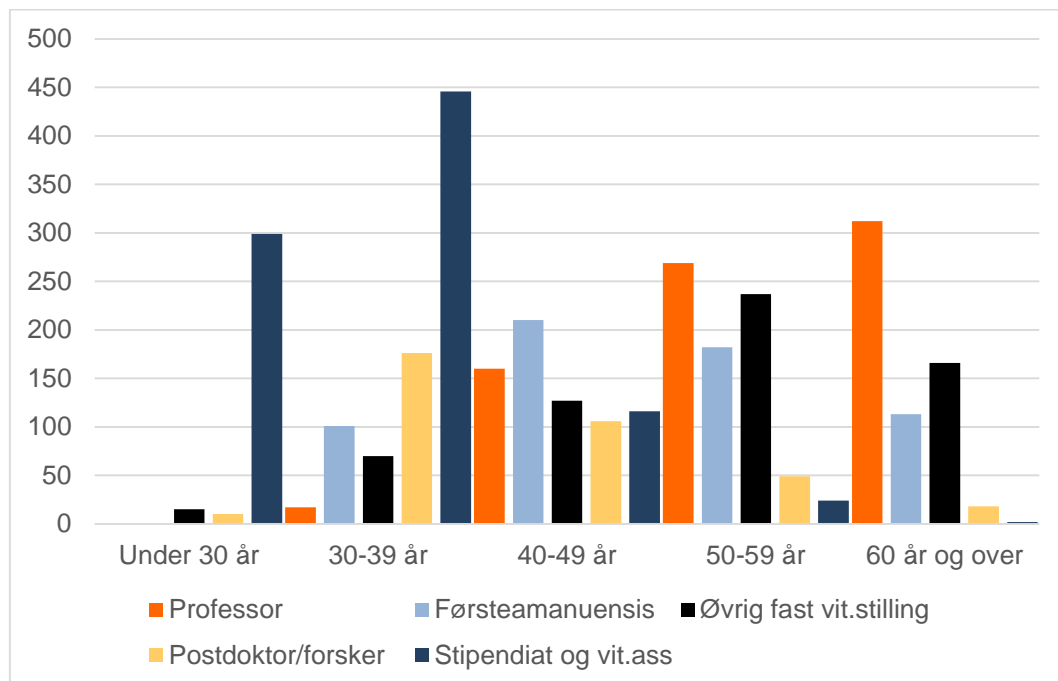

¹Øvrig fast vit.stilling omfatter universitets- og høgscolelektor, amanuensis og faglige ledere, det vil si dekan og instituttleder.

Kilde: NIFU

Gjennomsnittsalderen for forskerpersonalet ved offentlig-sektor-miljøene ved universiteter og høgscoleer var henholdsvis 46 år i 2013, den samme som i den totale forskerpopulasjonen.

Figur 4.5 Forskerpersonalet ved offentlig-sektor-miljøene i universitets- og høgscolesektoren i 2013 etter stilling¹ og aldersgruppe.

¹Øvrig fast vit.stilling omfatter universitets- og høgscolelektor, amanuensis og faglige ledere, det vil si dekan og instituttleder.

Kilde: NIFU

Vi ser i figur 4.5 at flertallet av stipendiatene var under 40 år, og at så mange som en tredjedel faktisk var under 30 år i 2013. Samtidig ser vi at mer enn halvparten av postdoktorene/forskerne var under 40 år. Rekrutteringspersonalet ved disse miljøene er dermed relativt unge.

Blant førsteamanuensene var flertallet i aldersgruppen 40-49 år, mens blant det øvrige faste vitenskapelige personalet var det flest i aldersgruppen 50-59 år.

I andre enden av aldersskalaen finner vi professorene. Her var om lag 40 prosent 60 år eller eldre i 2013. Sammenlignet med andre fagfelt, som pedagogikk, statsvitenskap og historie, hvor over halvparten av professorene er 60 år eller eldre, er ikke dette avskrekkende. Men det betyr samtidig at 40 prosent av professorene ved disse miljøene vil skiftes ut i løpet av de nærmeste 10 årene. Ettersom det er mange rekrutter i disse forskningsmiljøene, og disse er relativt unge, ser ikke denne aldersavgangen ut til å bli et problem ved offentlig-sektor-miljøene, samtidig som det byr på en mulighet til å rekruttere inn kompetente kvinner, som det er mange av blant stipendiatene og postdoktorene, i toppstillingene.

4.2 Forskerpersonale ved forskningsmiljøer med forskning om norsk offentlig sektor i instituttsektoren

Offentlig-sektor-miljøene i instituttsektoren hadde samlet i overkant av 1 400 forskere/faglig personale i 2013. Merk at SINTEF teknologi og samfunn og SINTEF IKT er inkludert i dette kapittelet, men ikke i gjennomgangen av FoU-utgifter.

Nesten halvparten av forskerpersonalet ved de utvalgte forskningsmiljøene i instituttsektoren var tilsatt i en forsker II-stilling², det vil si forskere med doktorgradskompetanse. Nest største stillingsgruppe var forsker I, det vil si forskere med professorkompetanse. Stipendiater og vit.ass. utgjorde kun 10 prosent av forskerpersonalet ved offentlig-sektor-miljøene.

4.2.1 Stillingsstruktur i instituttsektoren

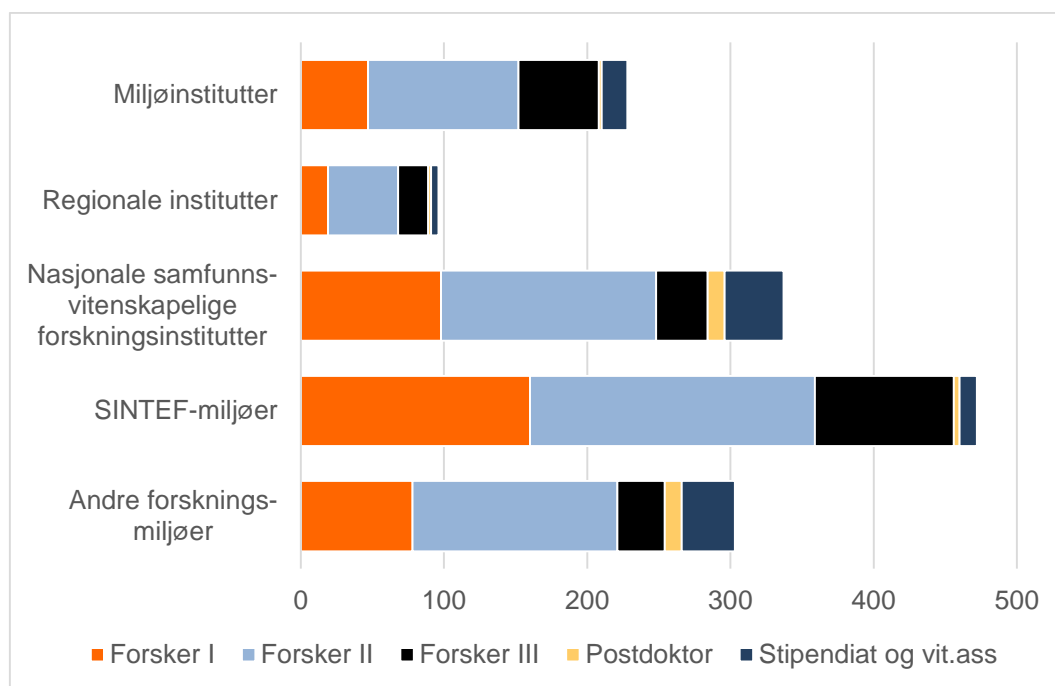
Stillingsstrukturen varierer mellom de ulike instituttgruppene blant offentlig-sektor-miljøene i instituttsektoren. «Andre forskningsmiljøer» var den største gruppen av forskningsmiljøer i instituttsektoren målt i antall forskere, med 770 personer i forskerstilling. SINTEF Teknologi og samfunn og SINTEF IKT hadde alene 470 forskere. Et annet sentralt forskningsmiljø var Forskningsavdelingen ved Statistisk Sentralbyrå.

De nasjonale samfunnsvitenskapelige miljøene hadde den høyeste andelen forskere med professorkompetanse. Instituttgruppen hadde dessuten den høyeste andelen stipendiater og vit.ass. i utvalget. Størst andel forsker II finner vi ved de regionale forskningsinstituttene, hvor over halvparten av forskerpersonalet var tilsatt på forsker II-nivå. Disse instituttene hadde imidlertid den laveste andelen forsker I, 20 prosent. Miljøinstituttene hadde om lag samme andel forsker II som de øvrige instituttgruppene, men høyest andel forsker III, det vil si forskere uten doktorgradskompetanse.

I figur 4.6 er SINTEF-miljøene skilt ut som en egen kategori, ettersom disse kun er inkludert i gjennomgangen av personalressursene. I øvrige figurer og tabeller i kapittelet vil SINTEF-miljøene være inkludert i kategorien Andre forskningsmiljøer. SINTEF-miljøene skiller seg ut med høy andel av forskerpersonalet på forsker I-nivå og mange forskere uten doktorgrad. Samtidig var det svært få stipendiater og postdoktorer her i 2013. Vi vet imidlertid ikke hvor mange av forskerne på forsker III-nivå som er i gang med en doktorgrad, da disse ikke nødvendigvis er oppgitt som stipendiater av instituttene.

² Det finnes ingen ensartet stillingsstruktur for forskningsmiljøer i instituttsektoren. Inndeling i forsker I, forsker II og forsker III etter modell av de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene er gjort av NIFU. Hvordan denne inndelingen er gjort, er beskrevet innledningsvis i kapittel 4.

Figur 4.6 Forskerpersonale ved offentlig-sektor-miljøer i instituttsektoren i 2013 etter institutt-gruppe og stilling¹.

¹Inndelingen av forskere på nivå er gjort av NIFU etter modell av de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene.

Kilde: NIFU

4.2.2 Utdanningsbakgrunn i instituttsektoren

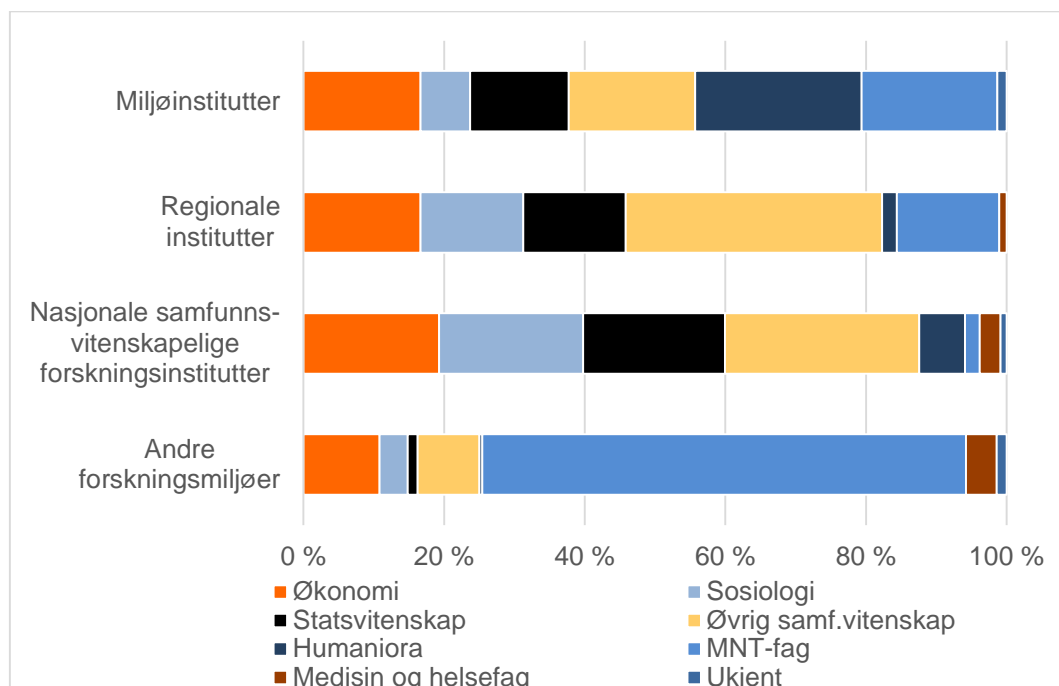
Utdanningsbakgrunnen til forskerpersonalet i instituttsektoren er gjerne mer sammensatt enn for eksempel ved universitetsinstituttene, ettersom mange av forskningsinstituttene er tverrfaglige eller flerfaglige. I figur 4.7 gjelder dette kanskje spesielt for miljøinstituttene, hvor knappe halvparten av forskerpersonalet hadde samfunnsvitenskapelig utdanning. Her var innslaget av forskere med bakgrunn fra MNT-fag (Cicero og TØI) stort sammenlignet med de samfunnsvitenskapelige miljøene, og det var også en stor andel forskere med utdanning innenfor humaniora (NIKU).

Ved de nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene hadde nesten 90 prosent av forskerne samfunnsvitenskapelig utdanning. Dette er ikke overraskende, miljøenes forskningsprofiler tatt i betraktning. Økonomer, sosiologer og statsvitere utgjorde om lag samme andel av forskerpersonalet ved disse forskningsinstituttene. Forskere med øvrige samfunnsvitenskapelige utdanninger omfatter her primært antropologer, psykologer og pedagoger.

Samfunnsviterne utgjorde 80 prosent av forskerpersonalet ved de regionale forskningsinstituttene, men her var andelen med øvrig samfunnsvitenskapelig utdanning, primært antropologer og utdanninger klassifisert som «andre og felles fag innenfor samfunnsvitenskap», høyere enn i de nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene. Det var også et betydelig høyere innslag av personale med MNT-utdanning ved de regionale instituttene.

Ved andre forskningsmiljøer, hvor SINTEF er inkludert, utgjorde forskerpersonalet med MNT-utdanning over to tredjedeler i 2013. 25 prosent av forskerpersonalet hadde samfunnsvitenskapelig utdanningsbakgrunn, og forskere med medisinsk og helsefaglig utdanningsbakgrunn utgjorde fire prosent.

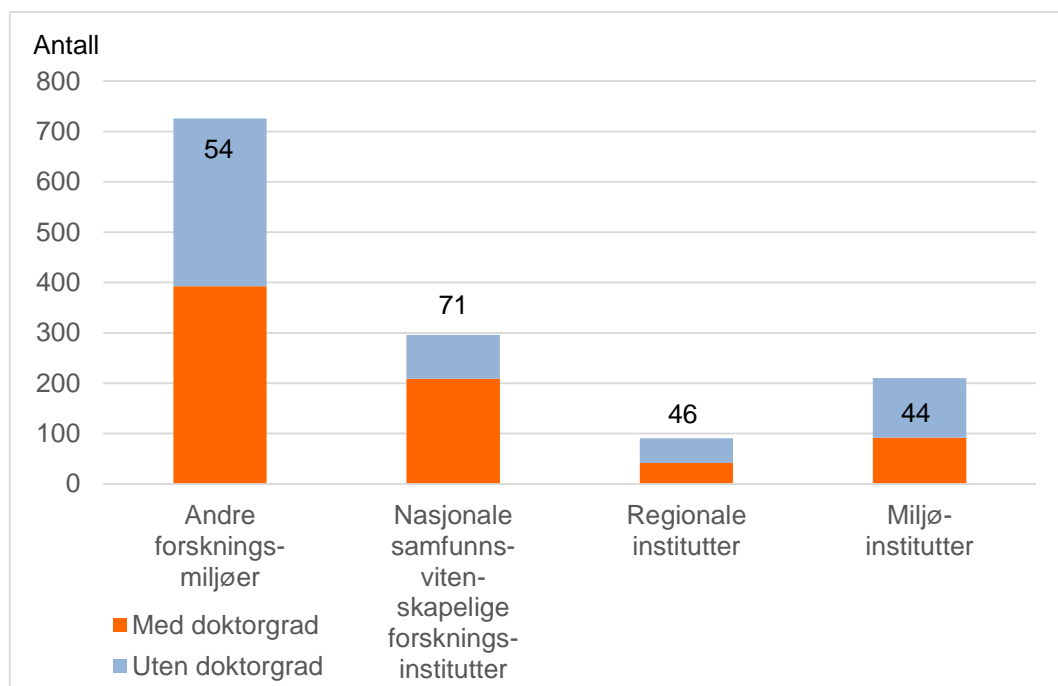
Figur 4.7 Forskerpersonale ved offentlig-sektor-miljøer i instituttsektoren i 2013 etter institutt-type og utdanningsfag¹.

¹Øvrig samfunnsvitenskapelige fag omfatter her sosialantropologi, psykologi, pedagogikk, juridiske fag, og andre og felles fag innenfor samfunnsvitenskap. MNT-fag omfatter matematikk, naturvitenskap og teknologiske fag samt landbruks-, fiskerifag og veterinærmedisin. Annet/ukjent omfatter utdanning av lavere grad og personer der opplysninger om utdanning mangler i Forskerpersonalregisteret.

Kilde: NIFU

Figur 4.8 Antall forskere med og uten doktorgrad ved offentlig-sektor-miljøer i instituttsektoren i 2013 etter institutt-type. Doktorgradsandel i prosent.

Kilde: NIFU

Totalt hadde 58 prosent av forskerpersonalet, eksklusive stipendiater og vit.ass., ved offentlig-sektor-miljøene i instituttsektoren en doktorgrad i 2013. Dette var litt høyere enn i instituttsektoren samlet. Figur 4.8 viser at de nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene hadde den høyeste doktorgradsandelen i 2013, mens andelen var lavest ved de regionale instituttene og miljøinstituttene.

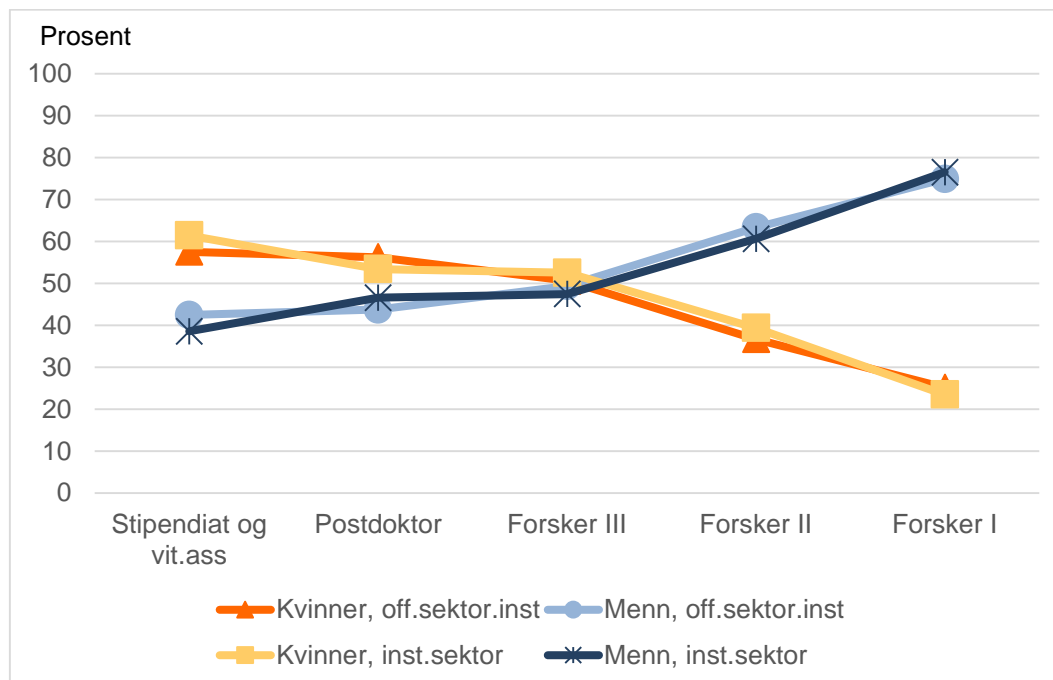
I alt hadde 740 forskere ved offentlig-sektor-miljøene i instituttsektoren en doktorgrad i 2013. Av disse hadde 80, eller sytten prosent, avlagt doktorgraden i utlandet. Ved miljøinstituttene og de nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene var andelen av forskerpersonalet med utenlandsk doktorgrad 18 prosent, mens ved Andre forskningsmiljøer hadde 15 prosent av forskerne med doktorgrad avlagt graden i utlandet. Det er dermed ingen av instituttgruppene som skiller seg ut med en spesielt høy andel forskere med utenlandsk doktorgrad.

4.2.3 Alder og kjønn i instituttsektoren

Kvinneandelen blant forskerpersonalet ved offentlig-sektor-miljøene i instituttsektoren var 38 prosent i 2013, noe som er fire prosentpoeng lavere enn for instituttsektoren totalt. Kvinneandelen varierer imidlertid mellom instituttgruppene, fra kun 27 prosent ved Andre forskningsmiljøer til 48 prosent ved de nasjonale samfunnsvitenskapelige miljøene og andre forskningsmiljøer og hele 57 prosent ved de regionale instituttene. Ved miljøinstituttene var det full likestilling med halvparten mannlige og halvparten kvinnelige forskere. Spesielt i SINTEF-miljøene var kvinneandelen lav i 2013.

Samlet sett skiller ikke offentlig-sektor-miljøene seg fra snittet for instituttsektoren når det gjelder kvinneandeler på de ulike nivåene på karrierestigen, se figur 4.9, men det er stor forskjell på andelen kvinner blant stipendiatene (68 prosent kvinner) og forsker I (31 prosent kvinner). Også i instituttsektoren er det utfordringer når det gjelder kvinnerepresentasjonen i toppstillingene, det vil si forsker I og forsker II.

Figur 4.9 Andel kvinner og menn på karrierestigen¹ ved offentlig-sektor-miljøene og i instituttsektoren totalt i 2013.

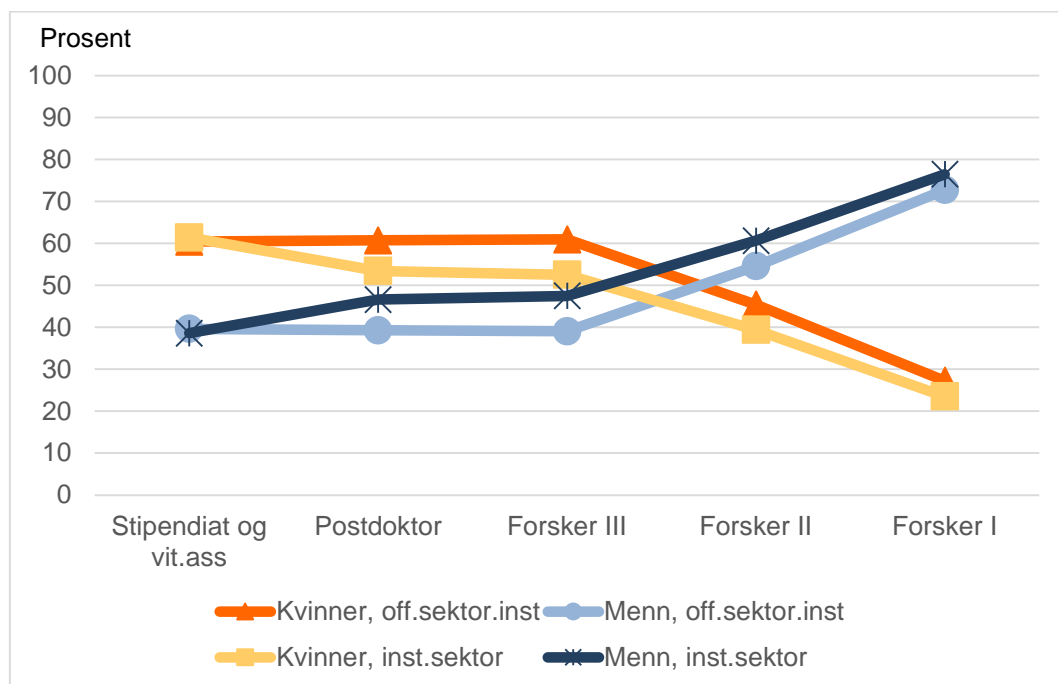

¹Inndelingen av forskere på nivå er gjort av NIFU etter modell av de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene.

Kilde: NIFU

Holder vi SINTEF-miljøene utenfor når vi ser på karrierestigen, blir bildet annerledes, se figur 4.11. Kvinneandelen på stipendiat- og vit.ass.-nivå er den samme som for instituttsektoren totalt, mens kvinnene utgjør en høyere andel av postdoktorene og forsker III enn i sektoren for øvrig. Det er imidlertid relativt få postdoktorer i utvalget, slik at små endringer i personalsammensetningen vil gjøre utslag. På forsker II-nivå er mennene i flertall, men også her er andelen kvinner høyere i offentlig-sektor-miljøene enn i instituttsektoren samlet. På forsker I-nivå er forskjellene mindre.

Figur 4.10 Andel kvinner og menn på karrierestigen¹ ved offentlig-sektor-miljøene, ekskl. SINTEF, og i instituttsektoren totalt i 2013.

¹Inndelingen av forskere på nivå er gjort av NIFU etter modell av de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene.

Kilde: NIFU

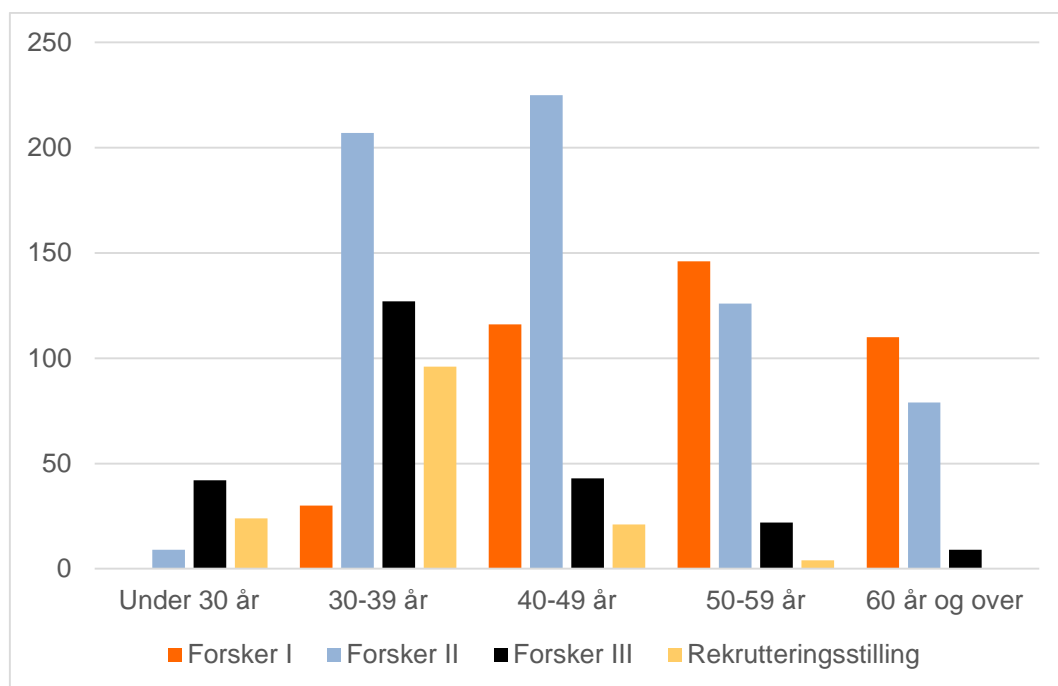
Gjennomsnittsalderen for forskerpersonalet ved offentlig-sektor-miljøene i instituttsektoren var 45 år i 2013, den samme som for den totale forskerpopulasjonen i sektoren.

Figur 4.11 viser at over tre fjerdedeler av rekrutteringspersonalet, det vil si stipendiater og postdoktorer, ved instituttsektormiljøene var under 40 år i 2013. Instituttsektorstipendiatene ved offentlig-sektor-miljøene var i gjennomsnitt ett år eldre enn ved de tilsvarende miljøene i universitets- og høgskolesektoren. Stipendiattallene for instituttsektoren omfatter kun personer som har et stipend, i tillegg kommer forsker III som tar doktorgrad finansiert av instituttet, og som ikke nødvendigvis er registrert som stipendiat i Forskerpersonalregisteret.

Forsker I er den eldste gruppen ved instituttsektormiljøene. Her var i underkant av 40 prosent 60 år eller eldre i 2013, det vil si om lag samme andel som i universitets- og høgskolesektoren. Forsker II hadde, som for førsteamanuensene, flest personer i aldersgruppen 40-49 år, mens over halvparten av forsker III var mellom 30 og 39 år gamle.

Alderssammensetningen for forskerpersonalet på ulike stillingsnivåer ved offentlig-sektor-miljøene i instituttsektoren var svært lik det vi fant for de tilsvarende miljøene ved universiteter og høgskoler.

Figur 4.11 Forskerpersonalet ved offentlig-sektor-miljøene i instituttsektoren i 2013 etter stilling¹ og aldersgruppe.

¹Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiat, vit.ass. og postdoktor.

Kilde: NIFU

4.3 Rekrutteringsstillinger ved miljøer med forskning på norsk offentlig sektor

Forskning om offentlig sektor foregår som nevnt innledningsvis i ulike typer fagmiljøer og innenfor forskjellige disipliner. Det er derfor vanskelig å belyse rekrutteringen til denne forskningen ved å se på antall ferdige kandidater på masternivå, eller antall avlagte doktorgrader på feltet. For det første er det krevende å definere «norsk offentlig sektor» som et eget forskningsfelt, ettersom vi ikke kan bruke de avgrensningene som finnes i de registrene vi skal hente data fra. En kartlegging av avlagte grader på feltet ville krevd en gjennomgang av tema for masteroppgaver og doktorgradsavhandlinger som det ikke er rom for innenfor rammene av dette prosjektet. Det nærmeste vi kommer er å se på antall ansatte i rekrutteringsstillinger, dvs stipendiat, postdoktor og vitenskapelig assistent (vit.ass.).

I tillegg vil vi undersøke hvor stor andel av kandidatene på master- og hovedfagsnivå innenfor utvalgte fagfelt uteksaminert fra norske læresteder i perioden 2000-2013 som går inn i forskning, det vil si hvor mange av disse som gjenfinnes ved et universitet, en høgskole eller et forskningsinstitutt i 2013. Vi ser også på hvor mange av disse ferdige kandidatene som er tilsatt ved et offentlig-sektor-miljø.

4.3.1 Rekrutteringsstillinger ved offentlig-sektor-miljøene

Samlet var det 1 000 stipendiat og vit.ass. ved offentlig-sektor-miljøene i 2013. Av disse var 56 prosent kvinner. 85 prosent av stipendiatene/vit.ass.-ene var tilsatt ved et universitet eller en høgskole. 62 prosent av stipendiat og vit.ass.-stillingene ved miljøene var finansiert av lærestedene, mens Forskningsrådet finansierte 22 prosent av disse stillingene. Resten ble finansiert av andre kilder, herunder Kreftforeningen og EU, men også egenfinansierte stipendiat og vit.ass. ved forskningsinstituttene inngår i denne kategorien.

Offentlig-sektor-miljøene hadde i alt 230 postdoktorstillinger, hvorav 53 prosent av postdoktorene var kvinner. Om lag 40 prosent av postdoktorstillingene var finansiert av Forskningsrådet, mens en like stor andel var finansiert av lærestedene og de resterende av andre kilder. Fire av fem postdoktorer var tilsatt i universitets- og høyskolesektoren.

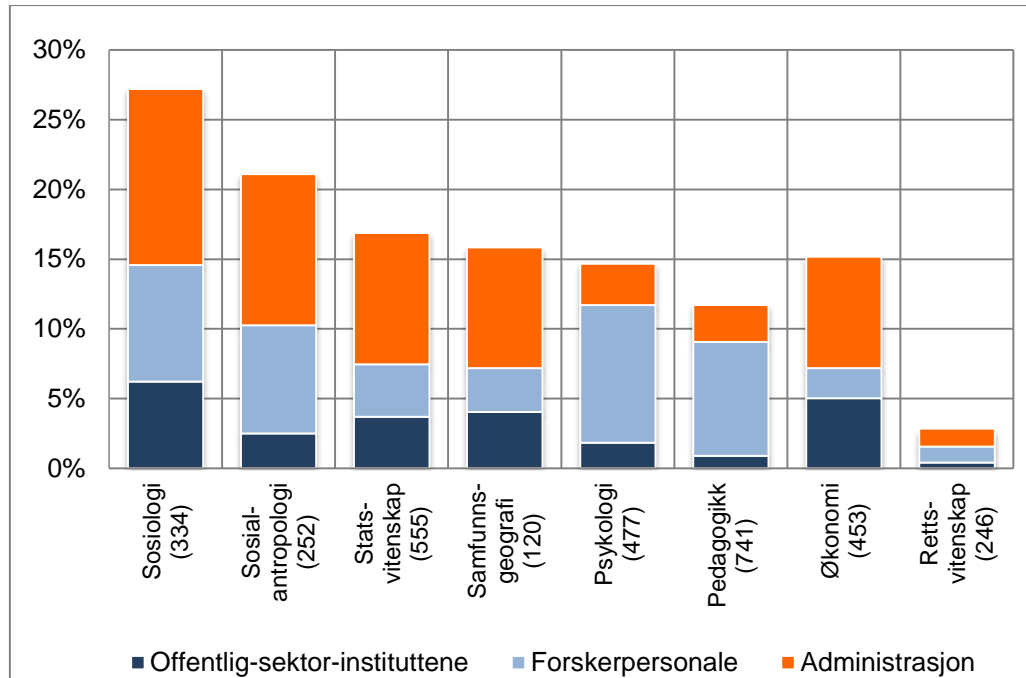
4.3.2 Rekruttering til forsknings- og utdanningsinstitusjoner

Miljøer med forskning om norsk offentlig sektor rekrutterer forskere fra flere fagmiljøer, og som vi har vist i kapittel 4, primært fra samfunnsvitenskapelige disipliner. Figur 4.12 viser andelen av ferdige kandidater på master- og hovedfagsnivå uteksaminert innenfor utvalgte samfunnsfag fra norske læresteder i perioden 2000-2012 som var tilsatt ved en institusjon i universitets- og høyskolesektoren eller instituttsektoren i 2013. Høyest andel av høyere grads kandidater ved forskningsinstitusjonene i 2013 finner vi blant sosiologer, sosialantropologer, statsvitere og samfunnsgeografer.

Blant de som gikk inn i forskerstillinger, hadde sosiologi, psykologi, sosialantropologi og pedagogikk den høyeste andelen av kandidatene. Tallene for høyere grads kandidater innenfor økonomi er mer usikre enn for de øvrige fagfeltene, ettersom avgrensningen mellom økonomiske og administrative fag ikke er helt klar.

Over halvparten av de ferdige kandidatene innenfor samfunnsgeografi i perioden 2000-2012 som var tilsatt i en forskerstilling, var ved et av offentlig-sektor-miljøene. Tilsvarende gjaldt to tredjedeler av økonomene og litt under halvparten av statsviterne, samt 44 prosent av sosiologi-kandidatene. Dette innebærer at forskning om offentlig sektor også i stor grad vil hente nye forskere fra disse fagfeltene.

Figur 4.12 Andelen ferdige kandidater på master- og hovedfagsnivå innenfor utvalgte samfunnsvitenskapelige fag uteksaminert fra norske læresteder i perioden 2000-2012, og som var tilsatt ved en forsknings- og utdanningsinstitusjon i 2013 etter stillingskategori. (Antall personer i Forskerpersonalregisteret i parentes).

Kilde: NIFU

Referanser

- Blystad, Marte; Sundnes, Susanne Lehmann; Aksnes, Dag W.; Solberg, Espen; (2013). *Velferdsforskning i Norge 2011: Ressurser og resultater*. Oslo, NIFU-rapport 15-2013.
- Borgen, Jorunn Spord; Gunnes, Hebe; Sivertsen, Gunnar; (2007). *Kartlegging av norsk utdanningsforskning*. Oslo, NIFU STEP-rapport 32/2007.
- Gunnes, Hebe; Sivertsen, Gunnar; (2013). *Ressurser og resultater innenfor rettsvitenskapelig forskning*. NIFU Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning. Oslo, NIFU arbeidsnotat 17-2013.
- Gunnes, Hebe; Rørstad, Kristoffer; Aksnes, Dag (2013). *Utdanningsforskning i Norge 2011: Ressurser og resultater*. NIFU-rapport 31-2013.
- Gunnes, Hebe; Vabø, Agnete; (2011). *Ressursinnsatsen innenfor utdanningsforskning 2009*. NIFU-rapport 13-2011.
- Holen, Solveig; Sivertsen, Gunnar; Gjerustad, Cay; (2013). *Spesialpedagogisk forskning i Norge: Forsknings- og utviklingsarbeid innenfor det spesialpedagogiske fagområdet*. Oslo, NIFU-rapport 38/2013
- Norges forskningsråd (2012): *Innovasjon i offentlig sektor. Kunnskapsoversikt og muligheter*. Oslo, DAMVAD.
- St. meld. Nr. 7 (2008-2009): *Et nyskapende og bærekraftig Norge (Innovasjonsmeldingen)*. Nærings- og handelsdepartementet.

Vedlegg 1: Om FoU-statistikken for universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren

Om FoU-statistikk for universitets- og høgskolesektoren

Internasjonalt er det ulike tilnærminger for å fremskaffe FoU-statistikk for universitets- og høgskolesektoren, som rapporteres til OECD og Eurostat. En hovedforskjell går ut på om landene gjennomfører egne spørreskjemaundersøkelser eller baserer dataene på administrative registre. Bruken av tidsbruksundersøkelser varierer også. I Norge baseres utarbeidelsen av FoU-statistikken for sektoren på en kombinasjon av tilnærmingene; det gjennomføres en spørreskjemaundersøkelse blant de FoU-utførende enheter, med forhåndsutfylling av personal- og regnskapsdata for de største enhetene (universitetene), og cirka hvert 10. år gjennomføres tidsbruksundersøkelser blant det vitenskapelige personalet. I tillegg innhentes regnskapsdata fra store FoU-finansierende enheter som Norges forskningsråd og Kreftforeningen. Den norske FoU-statistikken for sektoren gjennomføres metodisk i henhold til de internasjonale retningslinjene i Frascati-manualen og den kombinerte bruken av administrative registre og kontakt med FoU-utførende enheter gir Norge spesielt gode data om sektoren.

Hvilke læresteder inngår?

I universitets- og høgskolesektoren omfatter FoU-statistikken i 2013 enhetene ved de åtte universitetene med tilhørende sentre og randsoneinstitusjoner. Undersøkelsen omfatter videre en privat og fem statlige vitenskapelige høgskoler. I tillegg inngår ti private høgskoler med statstilskudd, to kunsthøgskoler, 21 statlige regionale høgskoler og Politihøgskolens FoU-avdeling, Universitetssenteret på Svalbard, Universitetssenteret på Kjeller samt Forsvarets skolesenter. Nærmere 400 enheter/avdelinger ved lærestedene deltok i 2013-undersøkelsen. Seks universitetssykehus inngår også i denne sektoren i FoU-statistisk sammenheng.

Hvordan utarbeides totalundersøkelsen?

I universitets- og høgskolesektoren gjennomføres totalundersøkelsene – med full datainnsamling og spørreskjemaer til alle enheter – i oddetallsår. Undersøkelsesenheten er det enkelte institutt eller annen tilsvarende grunnenhet. I tillegg til opplysninger fra enhetene innhentes NIFU personal- og regnskapsopplysninger fra lærestedene, herunder også økonomiske data om eksternt finansiert virksomhet ved oppdragsseksjonene. En annen viktig del av kildematerialet er informasjon innhentet direkte fra eksterne finansieringskilder, blant annet Norges forskningsråd og diverse fond og foreninger. Opplysninger om investeringer i nye bygninger fåes fra Statsbygg.

Alle institutter eller avdelinger med faglig virksomhet får tilsendt spørreskjema om FoU-virksomheten. Spørreskjemaene eksisterer i ulike versjoner tilpasset henholdsvis universiteter/vitenskapelige høgskoler, helseforetak med universitetssykehusfunksjon, kunsthøgskoler og de statlige høgskolene. Fra 2007 har de FoU-statistiske undersøkelsene blitt gjennomført med web-baserte spørreskjemaer. For universitetene og et utvalg av høgskolene suppleres spørreskjemaene med regnskapsopplysninger fra lærestedenes administrasjon før utsendelse til enhetene (selvangivelsesmodellen). Enhetene blir bedt om å oppgi FoU-andelen av utgifter til drift (annuum) og vitenskapelig utstyr. De statlige høgskolene blir også bedt om å oppgi totalbeløpene. Spørsmål angående fordeling av FoU-aktiviteten på grunnforskning, anvendt forskning, utviklingsarbeid og fag, inngår også. FoU-undersøkelsene omfatter dessuten spørsmål knyttet til regjeringens til enhver tid prioriterte FoU-områder.

NIFUs forskerpersonalregister utgjør en viktig del av grunnlaget for beregning av FoU-ressursene. Til hver stilling/stillingskategori i dette registeret knyttes stillingsbrøk, gjennomsnittslønn og FoU-andel. FoU-andelene bygger på tidsbruksundersøkelser foretatt av NIFU. På dette grunnlaget beregnes lønnsutgifter til FoU over lærestedenes grunnbudsjetter.

Finansieringskilder og fagområder

Virksomhet finansiert fra Norges forskningsråd omfatter alle midler som kanaliseres gjennom Forskningsrådet. Dette betyr at deltakelse i EU-prosjekter som ble inngått før EØS-avtalen ble iverksatt 01.01.94, vil inngå som forskningsrådsfinansiert, mens senere deltakelse vil inngå som finansiert fra utlandet. Fra og med 1995-statistikken har NIFU fulgt Forskningsrådets fagklassifisering, dette er en revidert versjon av Universitetsrådets.

Kvaliteten på oppgavene

Spørreskjema med veiledning og definisjoner blir sendt til alle enheter med faglig virksomhet. Svarprosenten for forrige undersøkelse (2013) var om lag 80 prosent. I tillegg bygger utarbeidelsen av statistikken på registeropplysninger og regnskapsdata, som beskrevet over. Opplysninger fra Norges forskningsråd, fondsspesifikasjoner, årsrapporter, samt personal og regnskapsoversikter fra lærestedene sentralt, benyttes ved kontroll og gjennomgang av samtlige skjemaer. Disse opplysningene brukes også til å konstruere svar fra enheter som ikke returnerer spørreskjemaet.

FoU-ressursenes fordeling på forskningsaktivitet, fagområde og formål blir sammenholdt med resultatene fra tidligere statistikkår. Oppgavens kvalitet er avhengig av det skjønn som utøves av personene som besvarer skjemaet, og av at disse kjenner til FoU-begrepet og enhetens FoU-virksomhet. Enhetene blir i stor grad kontaktet over telefon/via e-post ved mangelfulle besvarelser eller åpenbare misforståelser.

Om FoU-statistikken for instituttsektoren

Et mangfold av forskningsenheter

Instituttsektoren er en svært sammensatt sektor. Den består av institusjoner med stor variasjon med hensyn til organisasjonsform, faglig innretning, arbeidsoppgaver, brukere, finansiering og historisk bakgrunn. Et fellestrekk er at de ikke utbetaler utbytte, og at de organisatorisk ikke sorterer direkte under et lærested. Operasjonelt innebærer det at forskningsenheter som ikke naturlig faller inn i universitets- og høgskolesektoren eller i næringslivet blir klassifisert som del av instituttsektoren.

Hvilke enheter dekkes av undersøkelsen?

FoU-undersøkelsen i instituttsektoren dekker i prinsippet alle enheter som ikke inngår i de to øvrige sektorene, og som har et FoU-innslag av en viss størrelse. Undersøkelsesenheter er de enkelte institutter eller institusjoner. 2013-undersøkelsen omfattet vel 120 enheter, inklusive helseforetak og private ideelle sykehus uten universitetssykehusfunksjoner. I tillegg kommer også et stort antall museer, der kartleggingen av FoU-ressursene i hovedsak skjer ved beregninger basert på tidligere undersøkelser og andre tilgjengelige datakilder.

Hvilke enheter som inngår i instituttsektoren har variert noe over tid som følge av omorganiseringer og flytting av enheter mellom de FoU-utførende sektorene. Blant større endringer i sektortilhørighet det siste tiåret kan nevnes spesielt Uni Research AS, som ble flyttet til instituttsektoren fra universitets- og høgskolesektoren i 2009.

Innhenting av data

Data til FoU-statistikken rapporteres av den enkelte FoU-utførende institusjon. Forskningsinstitutter som finansieres i henhold til retningslinjer for statlig basisfinansiering av forskningsinstitutter rapporterer FoU-statistikk som en egen modul i instituttens årlige rapportering av nøkkeltall til Norges forskningsråd. Øvrige institusjoner med FoU mottar et spørreskjema som begrenser seg til FoU-aktiviteten, mens sykehusene får spørreskjema tilpasset målesystemet for helseforetakene.

Til støtte for utfyllingen av spørreskjemaene følger veiledninger med definisjoner. NIFU deltar dessuten i dialog med instituttene omkring avgrensning av FoU-begrepet og andre spørsmål. Alle besvarelser kontrolleres i forhold til tidligere oppgaver, enhetenes års meldinger og annen tilgjengelig informasjon. Eventuelle feil, misforståelser og uklarheter blir fulgt opp overfor oppgavegiverne. Instituttsektoren består av et relativt begrenset antall enheter, noe som gjør det praktisk mulig å følge opp manglende rapportering. Svarprosenten ligger av den grunn som regel tett opp mot 100.

Nærmere om FoU-statistikken for helseforetakene

I regi av Helse- og omsorgsdepartementet og de regionale helseforetakene ble det tidlig på 2000-tallet utviklet et system for måling av ressursbruk til forskning i helseforetakene. Målet var å synliggjøre ressursbruk til forskning i helseforetakene på linje med andre forskningsutførende sektorer og med annen ressursbruk i helsetjenesten. Det ble dessuten lagt vekt på at data skulle være sammenlignbare både mellom de fire helseregionene og mellom de mange større og mindre helseforetakene (inkludert private, ideelle sykehus) og dernest også over tid. Fra 2006-rapporteringen i 2007 har NIFU stått for målingen av ressursbruk til forskning. Fra rapporteringen i 2007 ble systemet utvidet til også å gjelde ressurser til utviklingsarbeid og dekker dermed hele FoU-begrepet. Samtidig ble rapporteringen samordnet med den nasjonale FoU-statistikken.

Datagrunnlaget bygger på innrapportert materiale fra helseforetak og private, ideelle sykehus, og bygger på Frascati-manualens definisjon av FoU. Operasjonelt, blant annet i forhold til helseforetakenes regnskaper, skal rapporteringen dekke:

- FoU som utføres i helseforetaket og medfører kostnader (ressursbruk) som vises i helseforetakenes regnskaper. Alle regnskapsførte kostnader tas med, uavhengig av finansieringskilde.
- Anslag for ressursbruk som belastes helseforetaket (normalt infrastruktur og støttefunksjoner) – direkte eller indirekte – som følge av eksternt finansiert FoU-aktivitet, skal tas med i den grad midlene inntektsføres i helseforetaket. Med eksternt finansiert FoU-aktivitet menes tilfeller der den som utfører FoU-aktiviteten, er lønnet av andre enn helseforetaket (f.eks. universitetet, forskningsinstitutt, stiftelse). Her skal KUN ressursbruken til infrastruktur eller annen direkte merkostnad tas med, ikke lønnskostnadene og årsverkene.

Denne avgrensningen innebærer blant annet at såkalt ubetalt forskning utenom normal arbeidstid holdes utenom – fordi den ikke genererer kostnader for helseforetaket.

Vedleggstabeller

Tabell V.1 Antall artikler i utvalgte tidsskrifter med forfatteradresser i universitets- og høyskolesektoren i perioden 2010-2013 etter lærested og institutt.

Institusjon	Institutt	Totalt
Universitetet i Oslo	Institutt for statsvitenskap	27
Universitetet i Oslo	ARENA Senter for europaforskning	22
Universitetet i Oslo	Økonomisk institutt	6
Universitetet i Oslo	Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi	4
Universitetet i Oslo	Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK-senteret)	3
Universitetet i Oslo	Institutt for helse og samfunn	2
Universitetet i Oslo	Senter for entreprenørskap	2
Universitetet i Oslo	Institutt for pedagogikk	1
Universitetet i Oslo	Institutt for privatrett	1
Universitetet i Oslo	Senter for utvikling og miljø	1
Universitetet i Bergen	Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap	14
Universitetet i Bergen	Institutt for Økonomi	10
Universitetet i Bergen	Institutt for sammenliknende politikk	3
Universitetet i Bergen	Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap	2
Universitetet i Bergen	Klinisk institutt 1	1
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet	Institutt for sosiologi og statsvitenskap	8
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet	Institutt for samfunnsøkonomi	7
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet	Institutt for bygg, anlegg og transport	5
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet	Psykologisk institutt	2
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet	Fakultet for arkitektur og billedkunst	1
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet	Geografisk institutt	1
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet	Institutt for internasjonale miljø- og utviklingsstudier, Noragric	1
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet	Institutt for produksjons- og kvalitetsteknikk	1
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet	Institutt for samfunnsmedisin	1
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet	Institutt for statsvitenskap	1
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet	Institutt for tverrfaglige kulturstudier	1
Universitetet i Tromsø	Handelshøgskolen i Tromsø	5
Universitetet i Tromsø	Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging	4
Universitetet i Tromsø	Institutt for samfunnsmedisin	1
Universitetet i Tromsø	Norges fiskerihøgskole	1
Universitetet i Agder	Institutt for statsvitenskap og ledelsesfag	14
Universitetet i Agder	Institutt for folkehelse, idrett og ernæring	2
Universitetet i Agder	Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap	1
Universitetet i Agder	Institutt for sosiologi og sosialt arbeid	1

Institusjon	Institutt	Totalt
Universitetet i Nordland	Fakultet for samfunnsvitenskap	4
Universitetet i Nordland	Handelshøgskolen i Bodø	4
Universitetet i Stavanger	Institutt for industriell økonomi, risikostyring og planlegging	3
Universitetet For Miljø Og Biovitenskap	Handelshøyskolen ved UMB	1
Universitetet For Miljø Og Biovitenskap	Institutt for internasjonale miljø- og utviklingsstudier, Noragric	1
Universitetet For Miljø Og Biovitenskap	Institutt for landskapsplanlegging	1
Universitetet For Miljø Og Biovitenskap	Institutt for naturforvaltning	1
Norges Handelshøgskole	Institutt for samfunnsøkonomi	11
Norges Handelshøgskole	Institutt for strategi og ledelse	2
Norges Handelshøgskole	Institutt for finans	1
Handelshøyskolen BI	Handelshøyskolen BI	8
Handelshøyskolen BI	Institutt for samfunnsøkonomi	6
Handelshøyskolen BI	Institutt for kommunikasjon, kultur og språk	1
Norges Idrettshøgskole	NORGES IDRETTSHØGSKOLE	2
Diakonhjemmet Høgskole	Institutt for Sykepleie og Helse	1
Helseforetak i Uoh-Sektoren	HAUKELAND UNIVERSITETSSYKEHUS	2
Høgskolen i Bergen	Institutt for sosialfag og vernepleie	1
Høgskolen i Bodø	Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap	1
Høgskolen i Harstad	Institutt for økonomi- og samfunnsfag	1
Høgskolen i Lillehammer	Økonomi og administrasjon	2
Høgskolen i Molde	Institutt for Økonomi	4
Høgskolen i Oslo Og Akershus	Fakultet for samfunnsfag	4
Høgskolen i Sogn Og Fjordane	Avdeling for samfunnsfag	2
Høgskolen i Stord/Haugesund	Avdeling for tekniske, økonomiske og maritime fag	3
Høgskolen i Sør-Trøndelag	Handelshøyskolen i Trondheim	1

Kilde: Web of Science, CRISin

Tabell V.2 Antall artikler i utvalgte tidsskrifter med forfatteradresser i instituttsektoren i perioden 2010-2013.

Institutt	Antall artikler
CICERO	14
Uni Rokkansenteret	9
Statistisk sentralbyrå	8
Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning	7
Norsk institutt for by- og regionforskning	7
Transportøkonomisk institutt	7
IRIS - Samfunns- og Næringsutvikling	6
Chr. Michelsens Institutt	5
Institutt for samfunnsforskning	4
Nasjonalt Folkehelseinstitutt	4
Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning	4
Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning	3
Norsk Utenrikspolitisk Institutt	3
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring	3
SINTEF Teknologi og samfunn, Trondheim	3
Fridtjof Nansens Institutt	2
Samfunns- og næringsforskning	2
Vestlandsforskning	2
Norut Tromsø	2
Møreforskning	1
Nordlandsforskning	1
Norsk senter for bygdeforskning	1
Statens arbeidsmiljøinstitutt	1
Statens institutt for rusmiddelforskning	1
GenØk - Senter for biosikkerhet	1

Tabell V.2 Antall artikler hvor norske forskningsmiljøer har publisert forskning om norsk offentlig sektor i perioden 2010-2013 etter tidsskrift, tidsskriftskategori og nivå.

Tidsskrift	Kategori	Antall artikler	Nivå
Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift	Norsk	34	1
Journal of European Public Policy	Public Administration	18	2
Transport Policy	Economics	17	1
Health Economics	Economics	13	2
Public Choice	Economics	11	2
Nordisk Administrativt Tidsskrift	Norsk	11	1
Journal of Public Economics	Economics	10	2
Scandinavian Political Studies	Political Science	10	1
Public Administration	Political Science	8	2
Transportation Research Part A-Policy And Practice	Economics	8	2
Climate Policy	Public Administration	7	1
European Journal of Health Economics	Economics	7	1
Development Policy Review	Planning & Development	6	1
Environment And Planning C-Government And Policy	Public Administration	6	1
International Review Of Administrative Sciences	Public Administration	6	1
Regional Studies	Economics	6	2
Entrepreneurship And Regional Development	Planning & Development	5	1
European Journal Of Political Economy	Economics	5	1
Journal of European Social Policy	Public Administration	5	1
Journal of Social Policy	Public Administration	5	2
Local Government Studies	Planning & Development	5	1
Public Management Review	Public Administration	5	1
Science and Public Policy	Planning & Development	4	1
Governance - An International Journal Of Policy Administration And Institutions	Political Science	3	2
Journal of Environment & Development	Planning & Development	3	1
Journal of Regional Science	Economics	3	1
Journal of Regulatory Economics	Economics	3	1
Party Politics	Political Science	3	2
American Review Of Public Administration	Public Administration	2	1
Economics of Governance	Economics	2	1
Journal of Urban Economics	Economics	2	2
Papers In Regional Science	Economics	2	1
Policy Studies	Public Administration	2	1
Public Administration Review	Public Administration	2	1
Regional Science And Urban Economics	Economics	2	1
Regulation & Governance	Public Administration	2	1
Administration & Society	Public Administration	1	1
American Economic Journal-Economic Policy	Economics	1	2
Comparative Political Studies	Political Science	1	2

Tidsskrift	Kategori	Antall artikler	Nivå
Contemporary Economic Policy	Public Administration	1	1
Development And Change	Planning & Development	1	2
Econometrica	Economics	1	2
Economics Letters	Economics	1	1
European Journal Of Development Research	Planning & Development	1	1
European Planning Studies	Planning & Development	1	1
International Public Management Journal	Public Administration	1	1
Journal of Development Effectiveness	Planning & Development	1	1
Lex Localis-Journal Of Local Self-Government	Political Science	1	1
Policy And Society	Political Science	1	1
Policy Sciences	Public Administration	1	1
Public Money & Management	Public Administration	1	1
Review of Policy Research	Political Science	1	1
Totalt		271	

Kilde: Web of Science, CRISStin

Tabell V.4 Oversikt over forskningsmiljøer med forskning om offentlig sektor i 2013 ved universiteter og høyskoler

Lærested	Institutt
Diakonhjemmet høyskole	Institutt for Sykepleie og Helse
Handelshøyskolen BI	Institutt for kommunikasjon, kultur og språk
Handelshøyskolen BI	Institutt for ledelse og organisasjon/Handelshøyskolen BI
Handelshøyskolen BI	Institutt for samfunnsøkonomi
Høgskolen i Bergen	Institutt for sosialfag og vernepleie
Høgskolen i Buskerud	Institutt for sykepleievitenskap
Høgskolen i Harstad	Institutt for økonomi- og samfunnsfag
Høgskolen i Hedmark	Avdeling for økonomi- og ledelsesfag
Høgskolen i Lillehammer	Avdeling for økonomi og organisasjonsvitenskap/Økonomi og administrasjon
Høgskolen i Molde	Avdeling for økonomi, informatikk og samfunnsfag
Høgskolen i Oslo og Akershus	Fakultet for samfunnsfag/Institutt for offentlig administrasjon og velferdsfag
Høgskolen i Sogn og Fjordane	Avdeling for samfunnsfag
Høgskolen Stord/Haugesund	Avdeling for tekniske, økonomiske og maritime fag
Høgskolen i Sør-Trøndelag	Handelshøyskolen i Trondheim
Høgskolen i Vestfold	Institutt for sykepleievitenskap
Norges Handelshøyskole	Institutt for finans
Norges Handelshøyskole	Institutt for foretaksøkonomi
Norges Handelshøyskole	Institutt for samfunnsøkonomi
Norges Handelshøyskole	Institutt for strategi og ledelse
NTNU	Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse
NTNU	Institutt for byforming og planlegging
NTNU	Institutt for byggekunst, prosjektering og forvaltning
NTNU	Geografisk institutt
NTNU	Institutt for bygg, anlegg og transport
NTNU	Institutt for produksjons- og kvalitetsteknikk
NTNU	Institutt for samfunnsmedisin
NTNU	Institutt for samfunnsøkonomi
NTNU	Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap
NTNU	Institutt for sosiologi og statsvitenskap
NTNU	Institutt for tverrfaglige kulturstudier
NTNU	Psykologisk institutt
UMB	Handelshøyskolen ved UMB
UMB	Institutt for internasjonale miljø- og utviklingsstudier, Noragric
UMB	Institutt for landskapsplanlegging
UMB	Institutt for naturforvaltning
Universitetet i Agder	Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap
Universitetet i Agder	Institutt for folkehelse, idrett og ernæring
Universitetet i Agder	Institutt for sosiologi og sosialt arbeid
Universitetet i Agder	Institutt for statsvitenskap og ledelsesfag
Universitetet i Agder	Institutt for økonomi/Handelshøyskolen i Kristiansand
Universitetet i Bergen	Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap
Universitetet i Bergen	Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Universitetet i Bergen	Institutt for geografi
Universitetet i Bergen	Institutt for sammenliknende politikk
Universitetet i Bergen	Institutt for Økonomi
Universitetet i Bergen	Klinisk institutt 1
Universitetet i Nordland	Fakultet for samfunnsvitenskap

Lærested	Institutt
Universitetet i Nordland	Handelshøgskolen i Bodø
Universitetet i Oslo	ARENA Senter for europaforskning
Universitetet i Oslo	Institutt for helse og samfunn
Universitetet i Oslo	Institutt for pedagogikk
Universitetet i Oslo	Institutt for privatrett
Universitetet i Oslo	Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi
Universitetet i Oslo	Institutt for statsvitenskap
Universitetet i Oslo	Senter for entreprenørskap
Universitetet i Oslo	Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK-senteret)
Universitetet i Oslo	Senter for utvikling og miljø
Universitetet i Oslo	Økonomisk institutt
Universitetet i Stavanger	Institutt for industriell økonomi, risikostyring og planlegging
Universitetet i Stavanger	Handelshøgskolen ved UiS
Universitetet i Tromsø	Barentsinstituttet
Universitetet i Tromsø	Handelshøgskolen i Tromsø
Universitetet i Tromsø	Institutt for samfunnsmedisin
Universitetet i Tromsø	Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging
Universitetet i Tromsø	Norges fiskerihøgskole

Kilde: NIFU

Tabell V.5 Oversikt over forskningsmiljøer med forskning om offentlig sektor i 2013 i instituttsektoren.

Institutt
Chr. Michelsens Institutt
CICERO
Fridtjof Nansens Institutt
GenØk - Senter for biosikkerhet
Institutt for samfunnsforskning
IRIS - Samfunns- og Næringsutvikling
Møreforskning
Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Nordlandsforskning
Norsk institutt for by- og regionforskning
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring
Norsk institutt for kulturminneforskning
Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning
Norsk senter for bygdeforskning
Norut Tromsø
Samfunns- og næringsforskning
SINTEF IKT (<i>kun personale</i>)
SINTEF Teknologi og samfunn (<i>kun personale</i>)
Statens arbeidsmiljøinstitutt
Statens institutt for rusmiddelforskning
Statistisk sentralbyrå
Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning
Transportøkonomisk institutt
Uni Rokkansenteret
Vestlandsforskning
Østlandsforskning

Kilde: NIFU

Tabell V.6 Forskerpersonale i universitets- og høyskolesektoren i 2013 etter stillingsnivå og kjønn.

Stillingsgruppe	Kvinner	Menn	Totalt
Professor	176	579	755
Førsteamanuensis	202	349	551
Førstelektor	30	57	87
Øvrig fast vit.stilling ¹	202	206	408
Postdoktor/forsker	184	166	350
Stipendiat og vit.ass	476	383	859
Totalsum	1270	1740	3010

¹Omfatter amanuensis, universitets- og høyskolelektor, dosenter og faglige ledere (instituttledere og dekaner)

Kilde: NIFU

Tabell V.7 Forskerpersonale i instituttsektoren i 2013 etter stillingsnivå¹ og kjønn.

Stillingsgruppe	Kvinner	Menn	Totalt
Forsker I/II	291	502	793
Forsker III	102	81	183
Postdoktor	17	8	25
Stipendiat og vit.ass	62	35	97
Totalt	472	626	1 098

¹Forsker I har professorkompetanse, forsker II har doktorgradskompetanse mens forsker III ikke har dette. Inndelingen i nivå er foretatt av NIFU.

Kilde: NIFU

Tabelloversikt

Tabell 2.1 Antall artikler og antall tidsskrifter etter kategori i Web of Science hvor norske forskningsmiljøer har publisert forskning om norsk offentlig sektor i perioden 2010-2013.	17
Tabell 2.2 Tidsskriftene på nivå 2 i utvalget med flest artikler med forskning om norsk offentlig sektor i perioden 2010-2013.	18
Tabell 2.3 Tidsskriftene på nivå 1 i utvalget med flest artikler om forskning om norsk offentlig sektor i perioden 2010-2013.	19
Tabell 2.4 Programmer med forskningsprosjekter om norsk offentlig sektor i 2014.	24
Tabell 3.1 Nøkkeltall for FoU-utgifter ved forskningsmiljøer med forskning om norsk offentlig sektor og totalt i universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren i 2013 etter utførende sektor og finansiering.	28
Tabell 4.1 Nøkkeltall for forskerpopulasjonen ved forskningsmiljøer med forskning om norsk offentlig sektor og i den totale forskerpopulasjonen i universitets- og høgskolesektoren og instituttsektoren i 2013 etter utførende sektor.	33

Figuroversikt

Figur 1.1 Skjematisk fremstilling av offentlig sektor	10
Figur 1.2 Visualisering av metoden for identifikasjon av forskningsmiljøer med forskning om norsk offentlig sektor.	12
Figur 2.1 Sammenhengen mellom ulike tidsskriftkategorier og forskning om offentlig sektor.	16
Figur 2.2 Ordsky av titler på 271 artikler om forskning på offentlig sektor i Norge i perioden 2010-2013.	18
Figur 2.3 Universiteter og høyskoler ¹ med artikler om offentlig sektor i perioden 2010 til 2013. N=225.	21
Figur 2.4 Miljøer i instituttsektoren ¹ med artikler om offentlig sektor i perioden 2010 til 2013. N=101.	23
Figur 3.1 Driftsutgifter til FoU ved forskningsmiljøer i universitets- og høyskolesektoren med forskning om offentlig sektor i 2013 etter institusjon og hovedfinansieringskilde ¹ . Prosent. N= 2 055 mill. kr.	29
Figur 3.2 Driftsutgifter til FoU ved forskningsmiljøer i instituttsektoren med forskning om offentlig sektor i 2013 etter type institutt og hovedfinansieringskilde. Prosent. N=1 222 mill. kr.	30
Figur 4.1 Forskere/faglig personale ved offentlig-sektor-miljøer i universitets- og høyskolesektoren i 2013 etter stilling ¹ og institusjon.	34
Figur 4.2 Forskere/faglig personale ved offentlig-sektor-miljøer i universitets- og høyskolesektoren i 2013 etter utdanningsfag ¹ og institusjon. Prosent.	35
Figur 4.3 Forskere med og uten doktorgrad ved offentlig-sektor-instituttene i universitets- og høyskolesektoren i 2013 etter lærestedstype. Doktorgradsandel angitt i prosent.	37
Figur 4.4 Andelen kvinner og menn på den akademisk karrierestigen ¹ ved offentlig-sektor-miljøene og universitets- og høyskolesektoren totalt i 2013.	38
Figur 4.5 Forskerpersonalet ved offentlig-sektor-miljøene i universitets- og høyskolesektoren i 2013 etter stilling ¹ og aldersgruppe.	38
Figur 4.6 Forskerpersonale ved offentlig-sektor-miljøer i instituttsektoren i 2013 etter institutt-gruppe og stilling ¹	40
Figur 4.7 Forskerpersonale ved offentlig-sektor-miljøer i instituttsektoren i 2013 etter institutt-type og utdanningsfag ¹	41
Figur 4.8 Antall forskere med og uten doktorgrad ved offentlig-sektor-miljøer i instituttsektoren i 2013 etter institutt-type. Doktorgradsandel i prosent.	41
Figur 4.9 Andel kvinner og menn på karrierestigen ¹ ved offentlig-sektor-miljøene og i instituttsektoren totalt i 2013.	42
Figur 4.10 Andel kvinner og menn på karrierestigen ¹ ved offentlig-sektor-miljøene, ekskl. SINTEF, og i instituttsektoren totalt i 2013.	43
Figur 4.11 Forskerpersonalet ved offentlig-sektor-miljøene i instituttsektoren i 2013 etter stilling ¹ og aldersgruppe.	44
Figur 4.12 Andelen ferdige kandidater på master- og hovedfagsnivå innenfor utvalgte samfunnsvitenskapelige fag uteksaminert fra norske læresteder i perioden 2000-2012, og som var tilsatt ved en forsknings- og utdanningsinstitusjon i 2013 etter stillingskategori. (Antall personer i Forskerpersonalregisteret i parentes).	45

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no